

Van: RES Achterhoek <info@resachterhoek.nl>

Verzonden: 25-02-2021 12:29

Aan: [REDACTED]

CC: Duenk, Frank <f.duenk@8rhk.nl>, [REDACTED]

[REDACTED] Tomesen [REDACTED] Arie van Beek

Onderwerp: Documenten Ambtelijke sessie RES Achterhoek 24 februari

Hallo allemaal,

Tijdens onze bijeenkomst gisterochtend hebben we afgesproken om een vervolgoverleg te plannen. Het overleg smaakte naar meer! Jullie hebben inmiddels [een Teams uitnodiging](#) ontvangen voor 4 maart van 15.00 tot 17.00.

Bijgaand mail ik jullie een impressie van onze bijeenkomst en de presentaties die tijdens de bijeenkomst zijn gebruikt. De overige stukken ter voorbereiding van de bijeenkomst op 4 maart zijn al in jullie bezit.

De bijeenkomst 4 maart wordt nadrukkelijk een vervolg op de bijeenkomst van gisterochtend.

Centraal staande onderwerpen:

- Bespreking van de merites van de drie ruimtelijke alternatieven;
- Het gewenste detailniveau van de RES;
- Inhoudelijke verdieping van de alternatieven;
- Afwegingscriteria;
- De verhouding RES – gemeentelijk beleid en regionale insteek;
- Doorkijk naar de inhoud van raadsvoorstellen m.b.t. vaststelling van de RES 1.0

Ik hoor graag suggesties van jullie voor aanvullende onderwerpen of voor een detaillering daarvan.

Op dinsdagochtend van 09.00 tot 10.30 overlegt de werkgroep ruimte altijd. Komende dinsdag worden de sessie van 4 maart ook verder voorbereid. Iedereen die zich daarbij wil aansluiten is van harte welkom. Stuur een mail naar [REDACTED] om de Teams link en de agenda te ontvangen. Die uitnodiging geldt voor alle dinsdagochtend bijeenkomsten.

Tot slot, op 3 maart komt de stuurgroep RES Achterhoek bijeen. De resultaten daarvan worden de 4^e teruggekoppeld.

Vriendelijke groeten,

--

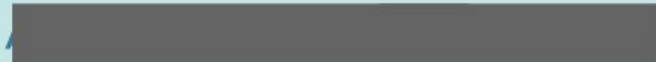
Met vriendelijke groet,
Namens de projectorganisatie RES Achterhoek,
[REDACTED] projectsecretaris

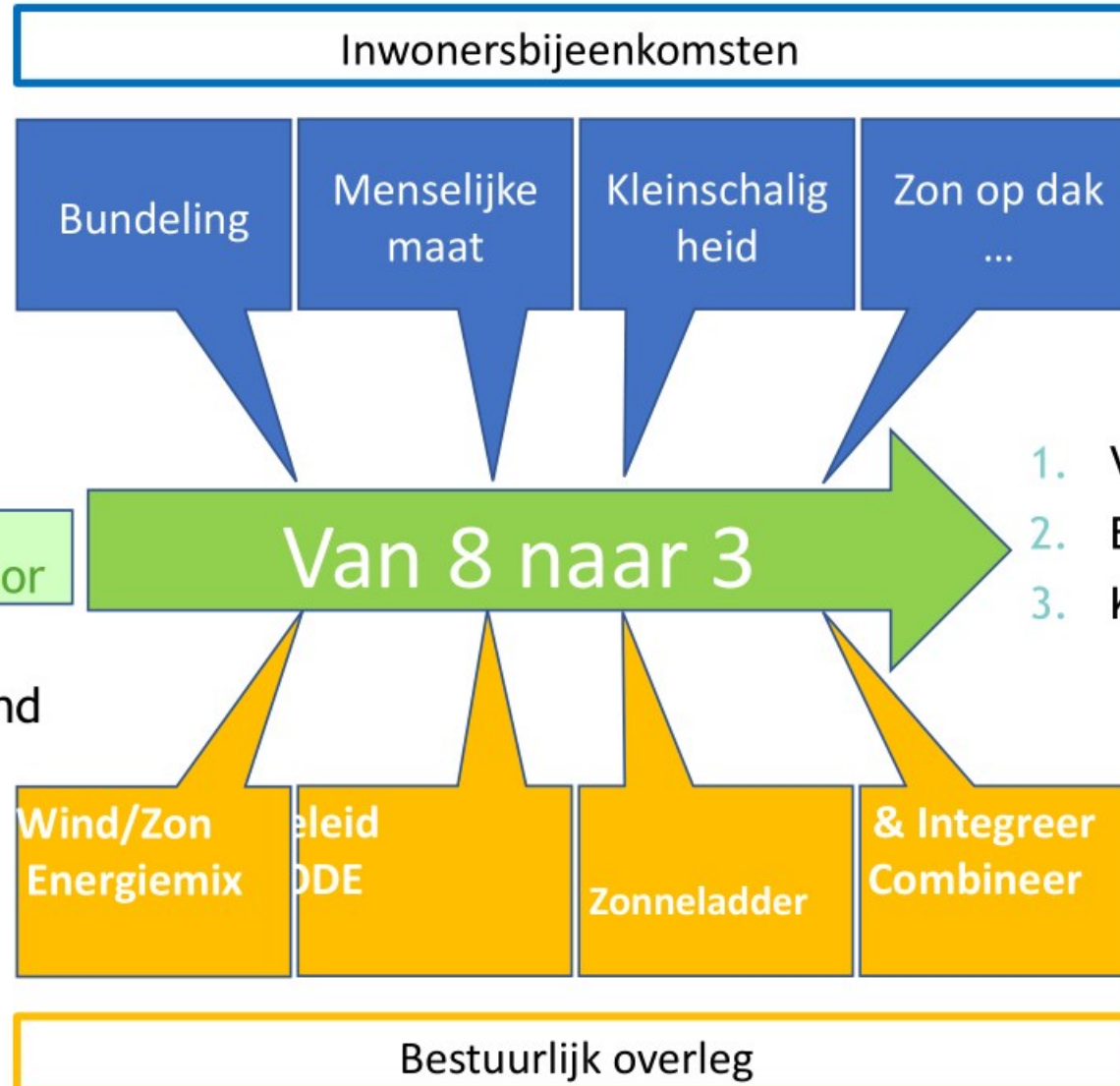
[REDACTED]
www.res-achterhoek.nl*

Indikken van 8 naar 3 alternatieven

24 februari 2021

1. Vanaf ~~na~~ windloos
2. Agrarisch alternatief
3. Zorgvuldig ruimtegebruik
4. Snel & systeemefficiënt voor Liander
5. Natuur en landschap leidend
6. De Achterhoekse maat
7. Energie ~~landschappen~~
8. Innovatie en verandering

1. Verrijkt RODE beleid
2. Energieclusters & zonnedaken
3. Kleinschalig spreidingsalternatief.

Varieer binnen alternatieven

- Groot en hoog (ca 5 a 6 MW) vs middelgroot (2 a 3 MW)
- Ruimtelijk schuiven
- Verdeling over gemeenten
- ...

Programma

10:00: Welkom

10:05: Toelichting 8 alternatieven ([redacted])

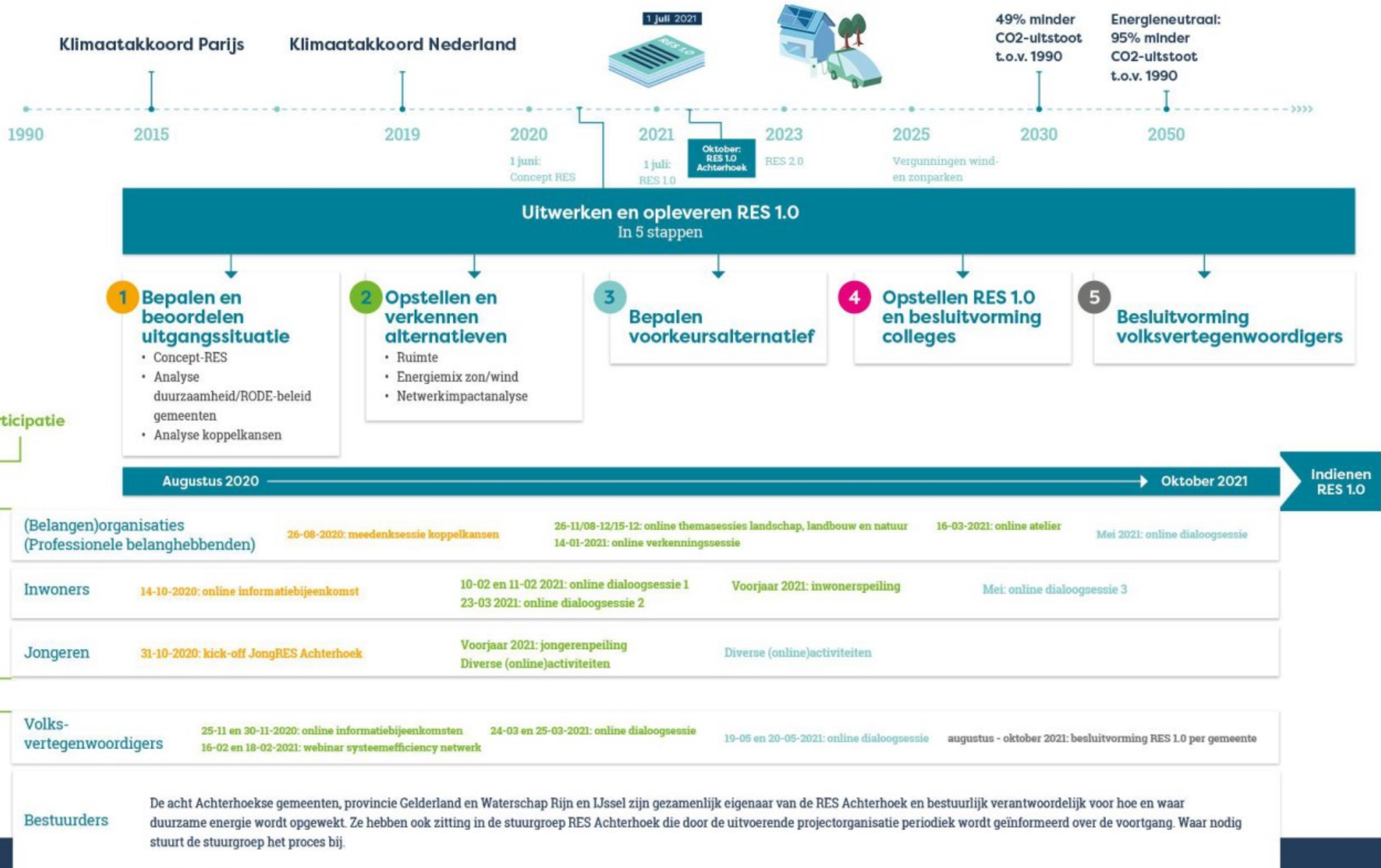
10:25: Terugkoppeling bestuurlijke strategiesessie & inwonersbijeenkomst ([redacted])

10:45: Presentatie 3 ingedikte, deels nieuwe alternatieven ([redacted] , ROM3D)

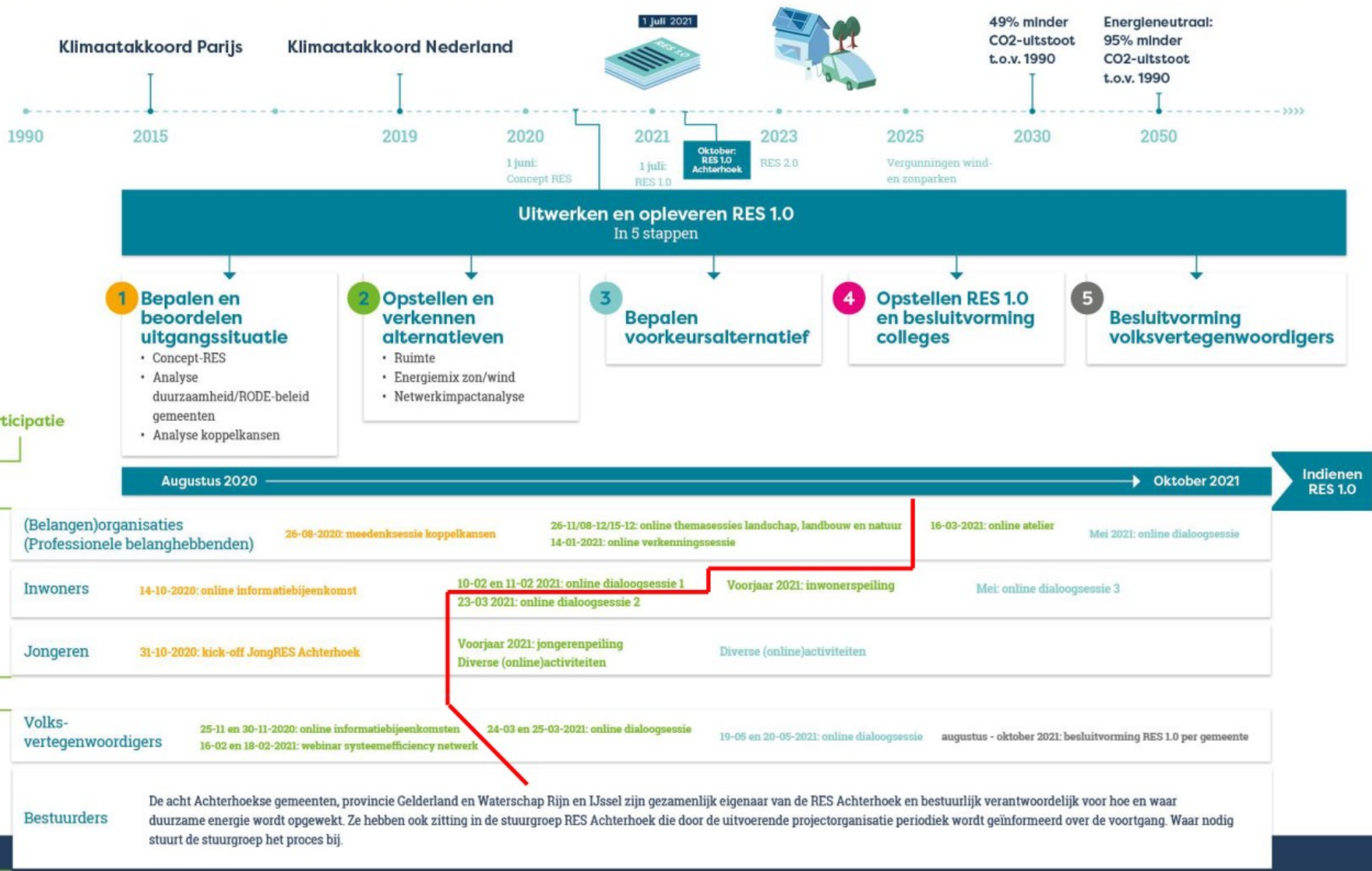
11:15: Vragen en discussie

12:00: Afsluiting

Proces RES 1.0 Achterhoek – stappen en participatie

Proces RES 1.0 Achterhoek – stappen en participatie

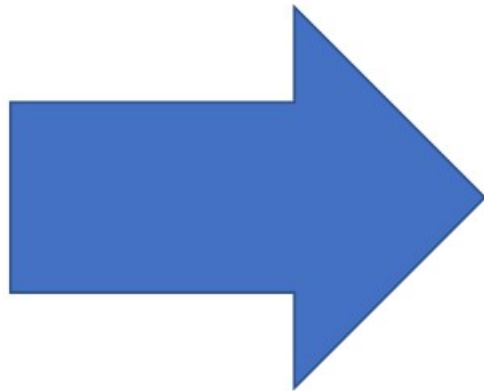
Belangrijke data

- 3 maart - Stuurgroep
- 16 maart - Stakeholdersessie
- 23 maart - Dialogsessie inwoners
- 24 maart - Raadsledenbijeenkomst
- 25 maart - Raadsledenbijeenkomst
- Eind maart: Start doorrekening 3 ruimtelijke alternatieven door Liander

De 8 alternatieven

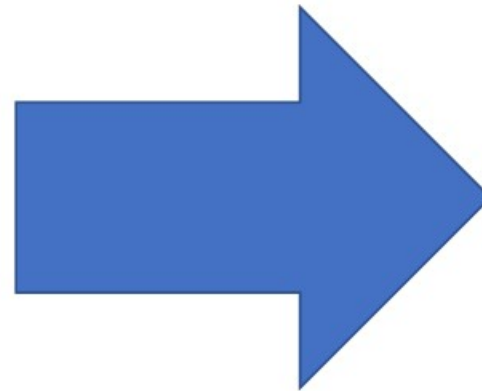
Alternatieven

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Ingedikte, deels nieuwe alternatieven

- 1.
- 2.
- 3.

Voorkeursalternatief

- 1.

8 Alternatieven

1. Vanaf nu windloos
2. Agrarisch alternatief
3. Zorgvuldig ruimtegebruik
4. Snel & systeemefficiënt voor Liander
5. Natuur en landschap leidend
6. De Achterhoekse maat
7. Energielandschappen
8. Innovatie en verandering

Opbouw van alternatieven

1. Verhaallijn
2. Onderdelen
3. Ruimtelijke uitwerking

We hebben acht eerste concept-alternatieven opgesteld.

1 - Vanaf nu windloos

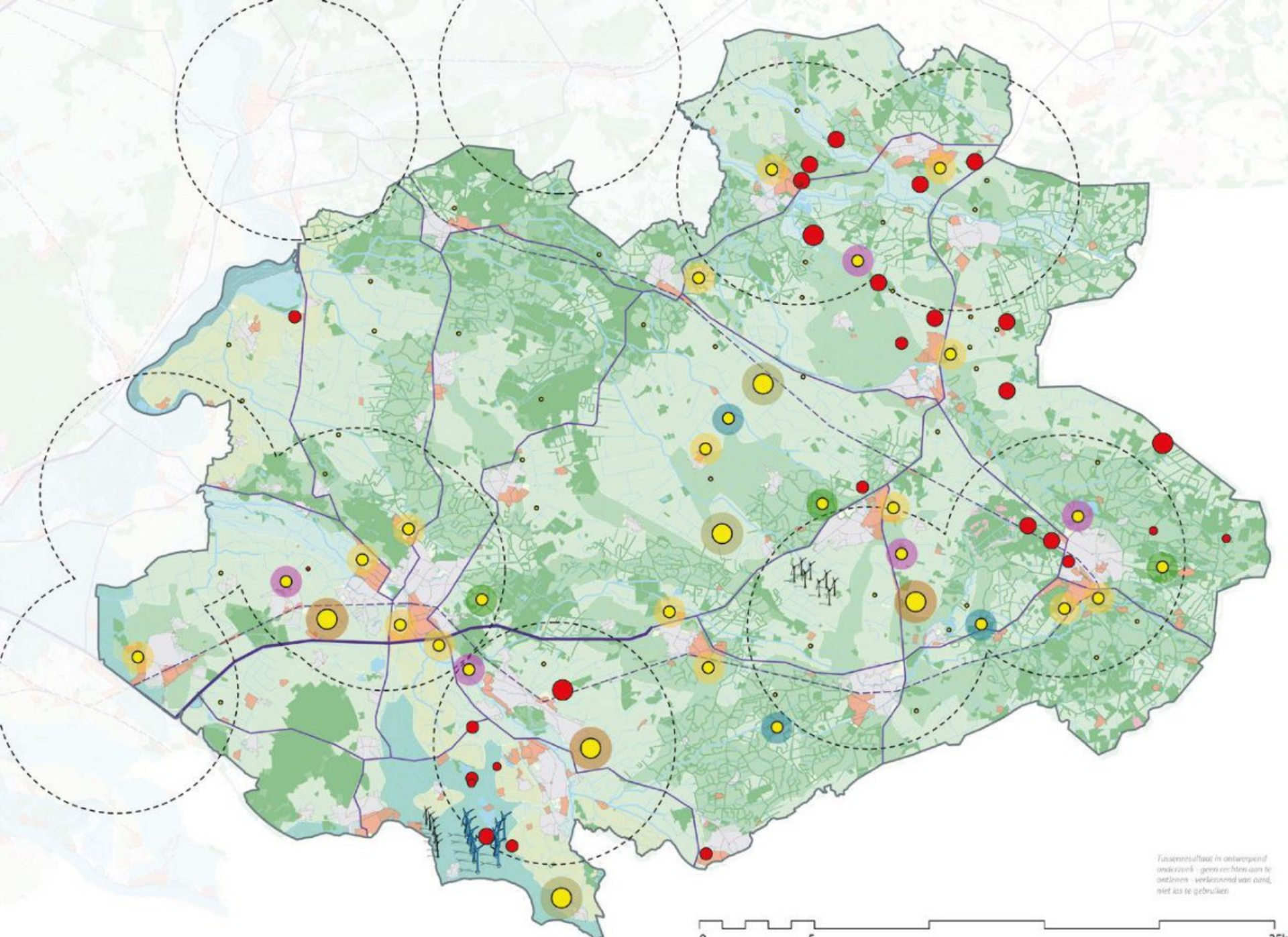
Verhaal:

- De Achterhoek heeft relatief veel ruimte om duurzame energie op te wekken. Tegelijkertijd heeft de regio grotendeels een coulisselandschap. Een landschap waarin, zo vinden veel inwoners, geen windturbines passen. Ook zijn er zorgen over leefbaarheid, gezondheid. Dan liever zon. Is het mogelijk om alleen zonne-energie op te wekken, dus een regionale energiestrategie zonder nieuwe windturbines?

Onderdelen:

1. Maximaal zon-op-dak.
2. Restopgave met zon-op-land binnen bestaand beleid.

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussentijdse staat in ontwerpfasie
 onderzocht - geen en blauw aan te
 ontlenen - verlaten van aard,
 niet als te gebruiken

2. Agrarisch alternatief

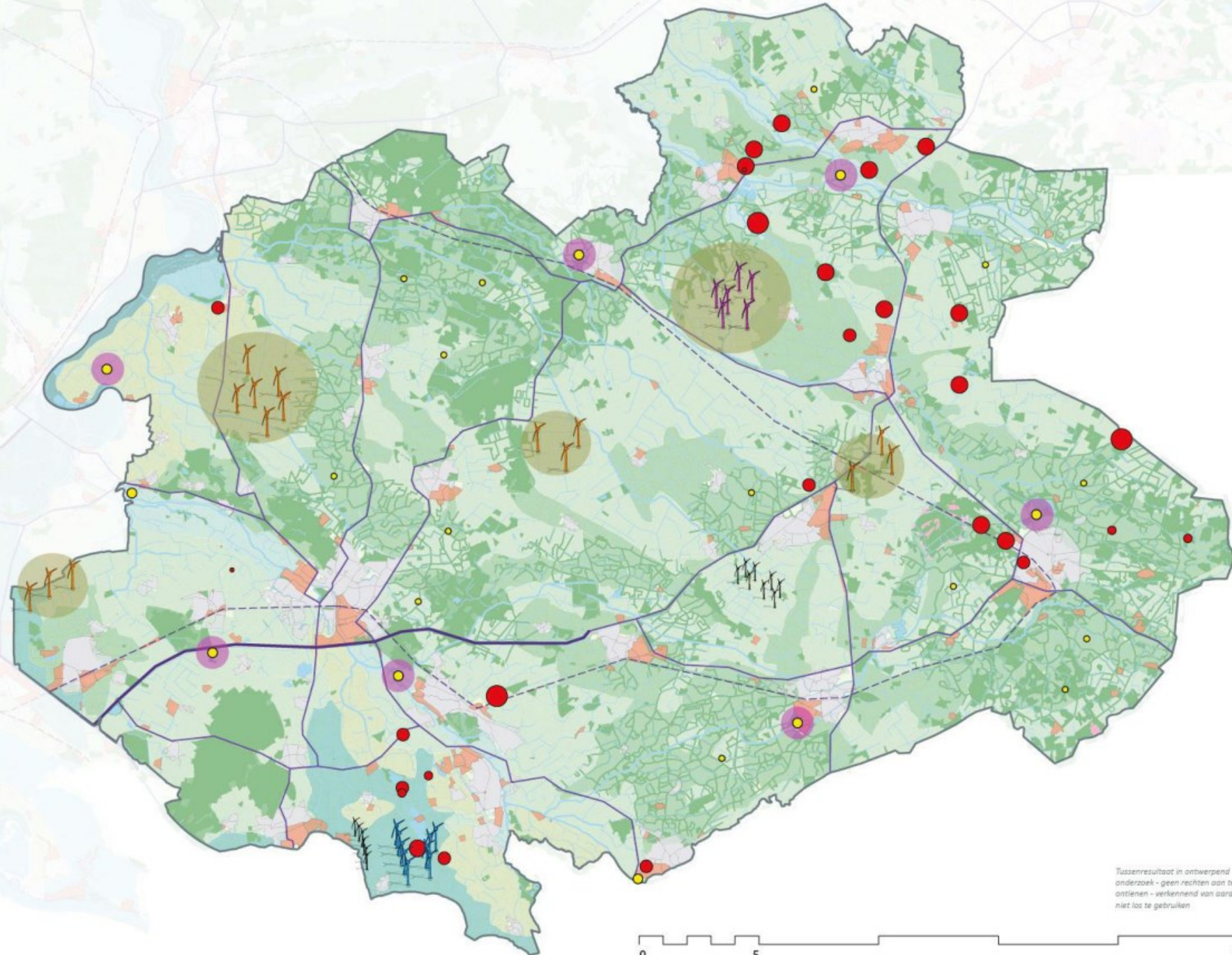

Verhaal

In de Achterhoekse gemeenschap spelen agrariërs een grote rol. De productie van duurzame energie door wind en/of zon breekt in op de langjarige routines; of is er sprake van een inpassing in de agrarische bedrijfsvoering die gunstig kan zijn voor het zowel het ‘boeren’ als de energietransitie?

Onderdelen

1. Zon-op-agrarisch dak en zon-op-erf.
2. Windenergie op agrarische gronden.
3. Zon-op-dak in het stedelijk gebied.
4. Zon-op-land in het stedelijk gebied.
5. Eventueel benutten van slechte agrarische gronden voor restopgave.

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussenresultaat in ontwerp
 onderzoek - geen rechten aan te
 ontlenen - verkennend van aard,
 niet los te gebruiken

3 - Zorgvuldig ruimtegebruik

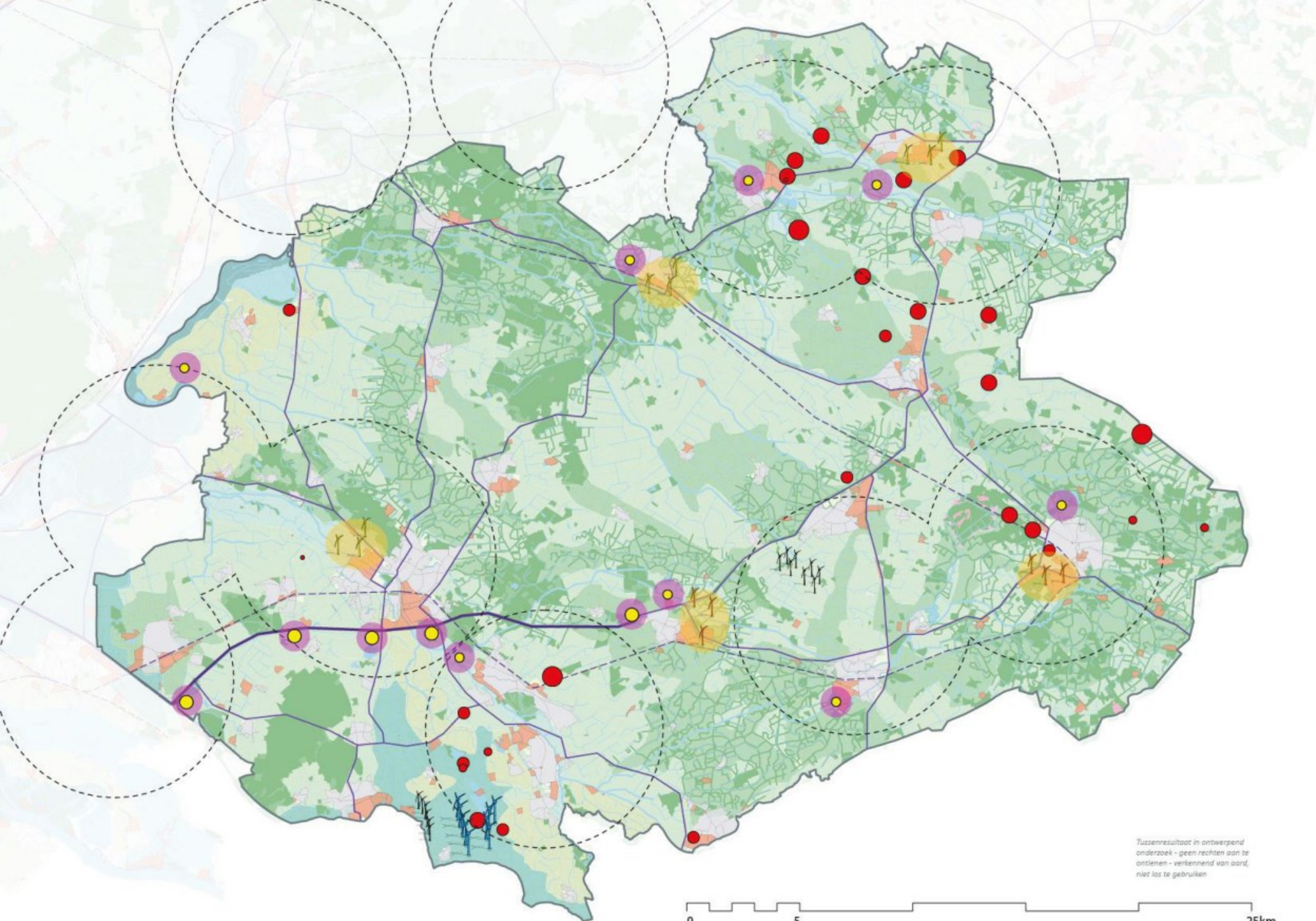

Verhaal

- “Leg vooral eerst de daken vol. En denk ook aan locaties bij industrieterreinen, infrastructuur en in openbare ruimte. Pas als laatste mogelijkheid zijn zonneparken op land te overwegen. Windturbines sluiten zoveel mogelijk aan bij bedrijventerreinen en infrastructuur.”

Onderdelen

1. Maximaal zon-op-dak.
2. De mogelijkheden voor zon-op-land nabij industrieterreinen en infrastructuur maximaal benutten.
3. Windenergie clusteren nabij industrieterreinen en infrastructuur.
4. De restopgave realiseren binnen bestaande kaders van het RODE-beleid.

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussenresultaat in ontwerp
 onderzoek - geen rechten aan te
 ontlenen - verkennend van aard,
 niet las te gebruiken

4 - Snel en systeemefficiënt voor Liander

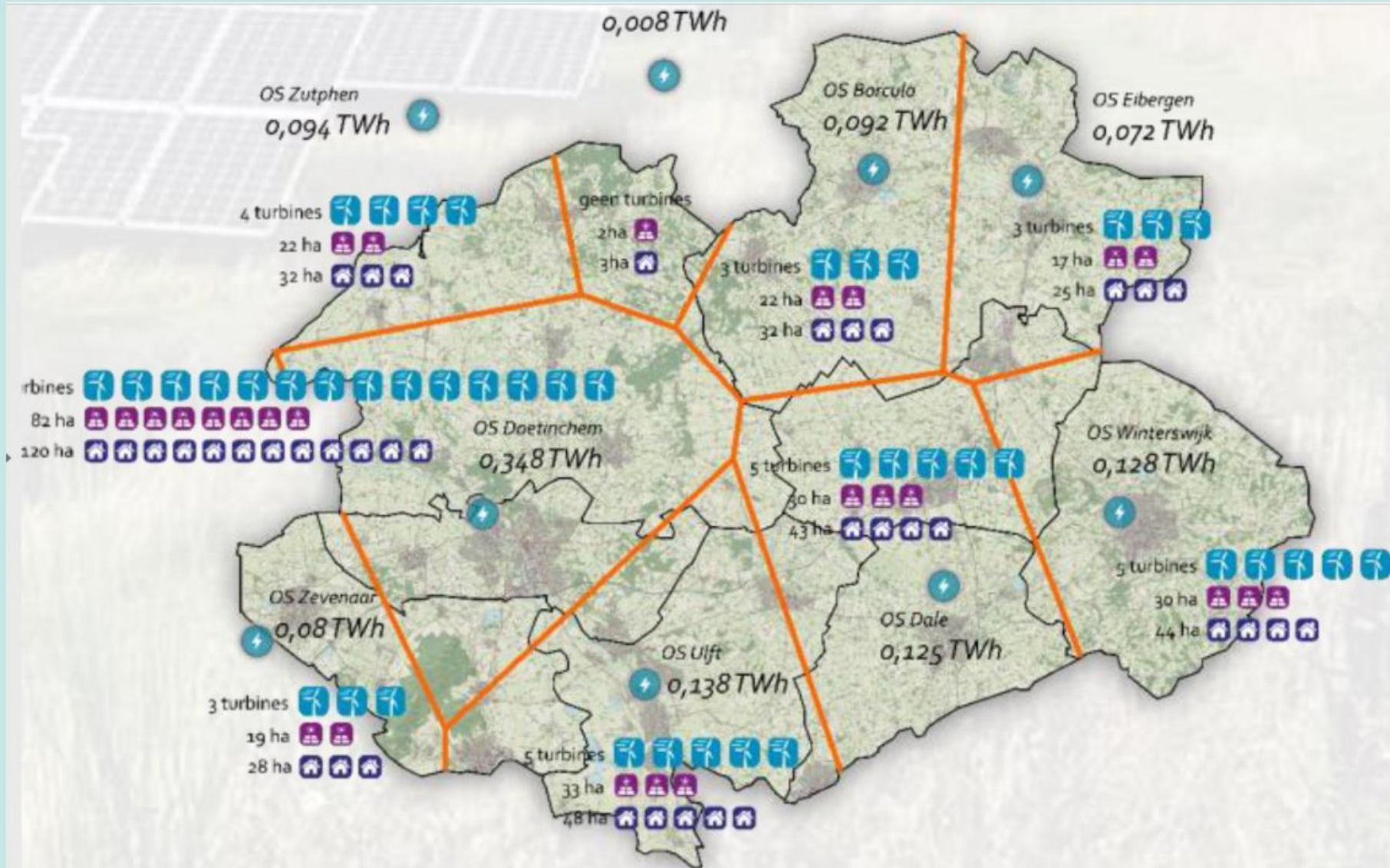
Verhaal

- Het klimaat verandert. Tegengaan van klimaatverandering heeft de hoogste prioriteit; we moeten snel maatregelen nemen en de productie van duurzame energie is hoognodig. Snel, voldoende en liefst zo goedkoop mogelijk aansluiten op het net.

Onderdelen

1. Zon-op-dak, mits aansluitbaar op het bestaande net.
2. Het maximaal benutten van de beschikbare capaciteit in het netwerk om snelle aansluiting van wind- of zonneparken te realiseren.
 - Nabij onderstations
 - 1 op 1 verhouding tussen zon en wind.
 - Invulling door de markt

1 windturbine (5,6 MW)

Opbrengst 0,015 TWh per turbine per jaar
1,4 % van de totale RES opgave

10 ha zon op land

Opbrengst 0,00075 TWh per hectare per jaar
Eén hectare zon is 0,069 % van de totale RES opgave

10 ha zon dak

Opbrengst 0,00075 TWh per hectare per jaar
Eén hectare zon is 0,069 % van de totale RES opgave

Totaal voor de hele Achterhoek

41 windturbines

256 ha zon op land (~ 512 voetbalvelden)

375 ha zon op dak (~750 voetbalvelden)

5 Natuur (en landschap) leidend

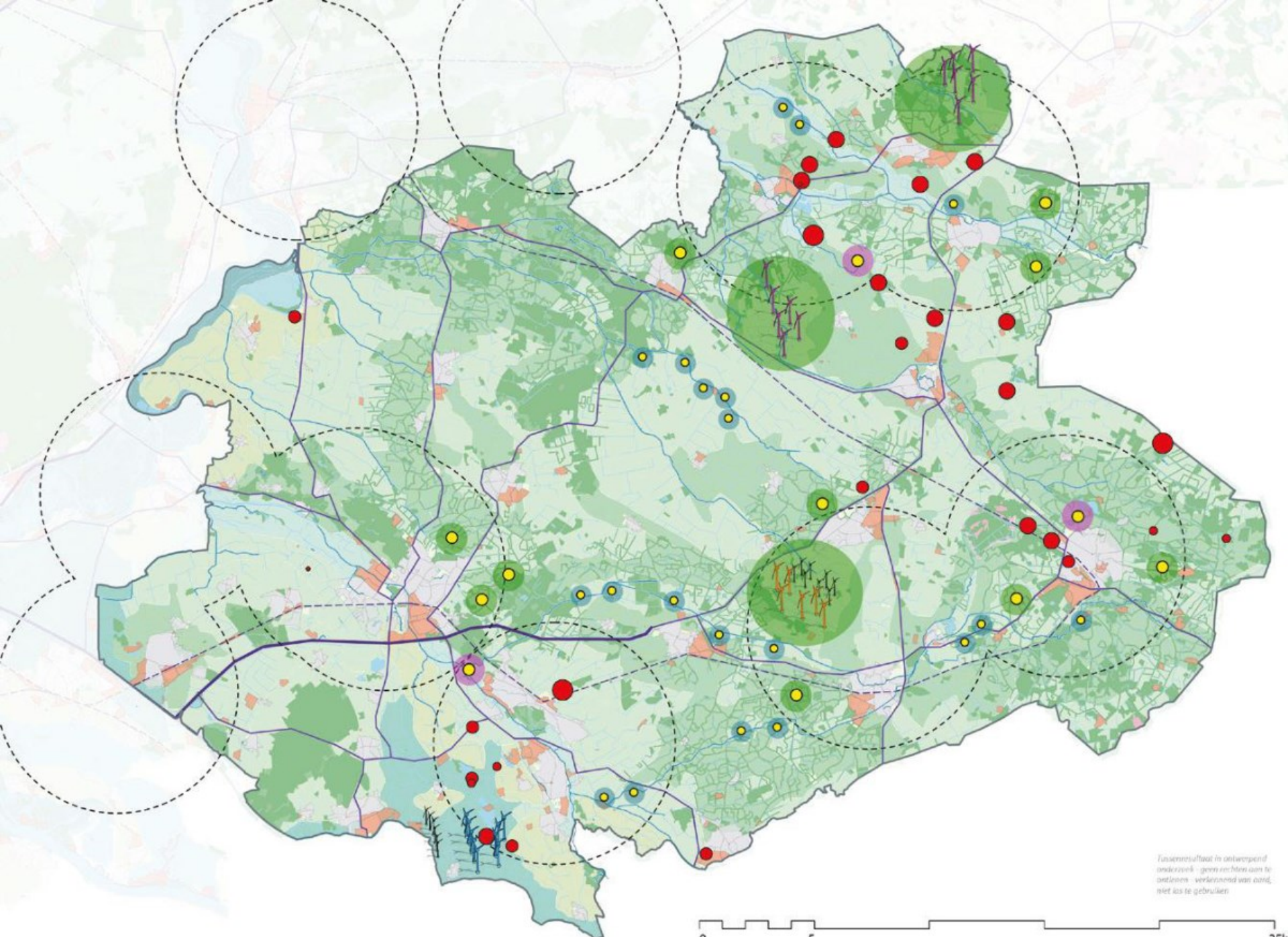

Verhaal

- Natuur en ecologie staan onder druk. De biodiversiteit holt achteruit. We willen klimaatverandering tegengaan door energie op te wekken met zon en wind. Laten we dan wel onze Achterhoekse natuur zoveel mogelijk ontzien. En kunnen we eigenlijk niet natuurwaarden verbeteren of terugbrengen en toch duurzame energie opwekken?

Onderdelen

1. Maximaal zon-op-dak.
2. Zon-op-land op locaties agrarische bedrijven stikstofdepositie in natuurgebieden veroorzaken, in ruil voor vermindering van stikstofdepositie.
3. Windturbines worden geclusterd op locaties op ruime afstand van Natura 2000 en GNN-gebieden.
4. Realisatie van nieuwe natuur in combinatie met productie van duurzame energie (windbossen, zon in beekdalen).

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussentijdse staat in ontwerpfasie
 onderzocht - geen en blauw aan te
 ontlenen - verduidelijkt van aard,
 niet als te gebruiken

6 De Achterhoekse maat

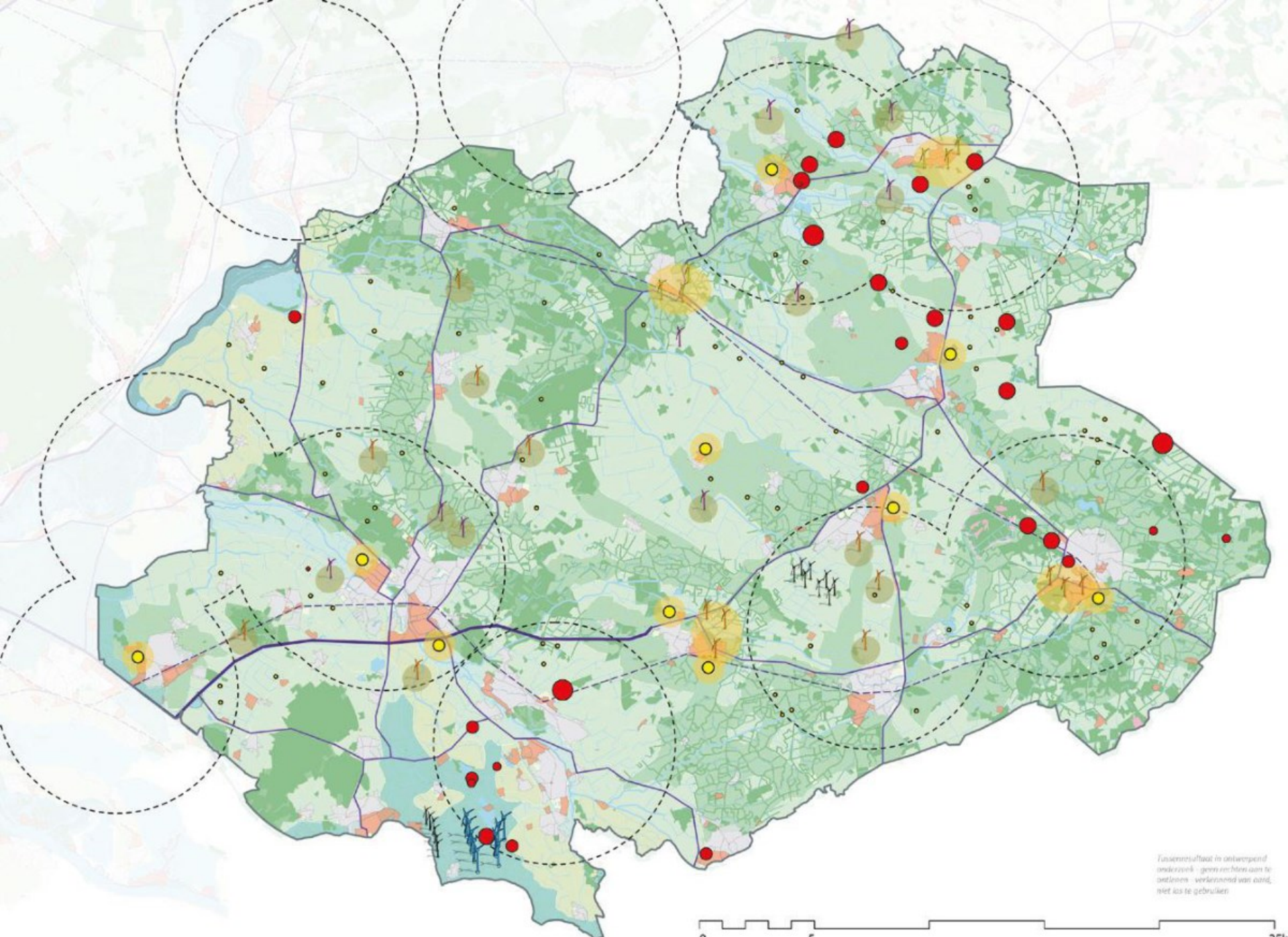

Verhaal

- Kleinschaligheid was in de Achterhoek altijd aan de orde. Het landschap, de bebouwing en het gulle noaberschap. In dit alternatief sturen we op duurzame energieopwekking die past bij de maat en schaal van het landschap en van de steden, dorpen en kernen. Duurzame energie als onderdeel van de gemeenschap. De gemeenschap is eigenaar en beheerder van de installaties.

Onderdelen

1. Maximaal zon-op-dak.
2. Opwek past bij maat en schaal van de gemeenschap. Opwek bij gebruik.
3. Alleen kleinschalige zonneparken. Geen clustering van zonneparken.
4. Toestaan van relatief kleine (2 a 3 MW), alleenstaande windturbines bij agrarische bedrijven en nabij steden, dorpen en kernen.

Tussenruimte is onderwerp
onderzoek - geen en blauw aan te
ontlenen - verlaten van aard,
niet kas te gebruiken

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
(niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine
(niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische
gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische
gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel
gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt
binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan
agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

7 Energielandschappen

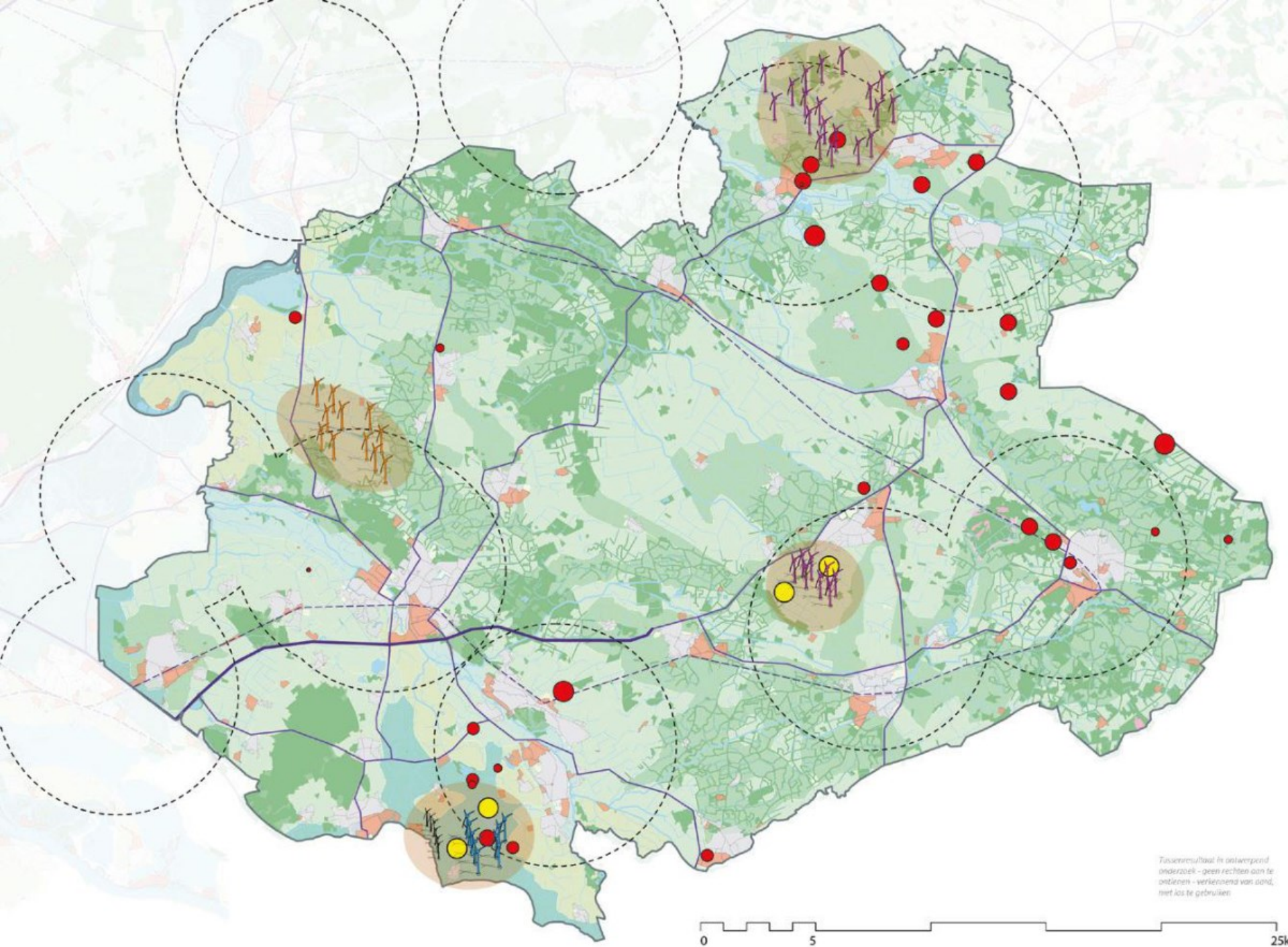

Verhaal

- Energiewinning was altijd gecentraliseerd. Laten we vasthouden aan geconcentreerde energiewinning. Zoek goede locaties voor grotere windturbineparken en zoneparken en win daar onze duurzame energie. Daarmee houden we de landschappelijke kwaliteiten voor het overgrote deel van de Achterhoek in tact.

Onderdelen

1. Maximaal zon-op-dak.
2. Op geschikte locaties worden windparken en grootschalige zonneparken toegelaten.
3. Zon en wind worden maximaal gekoppeld op één locatie.
4. Het wordt aan de markt overgelaten om deze ruimtelijke mogelijkheden in te vullen.

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussenresultaat in ontwerp
 onderzoek - geen rechten aan te
 pakken - verkenning van aard,
 niet los te gebruiken

8. Innovatie en verandering

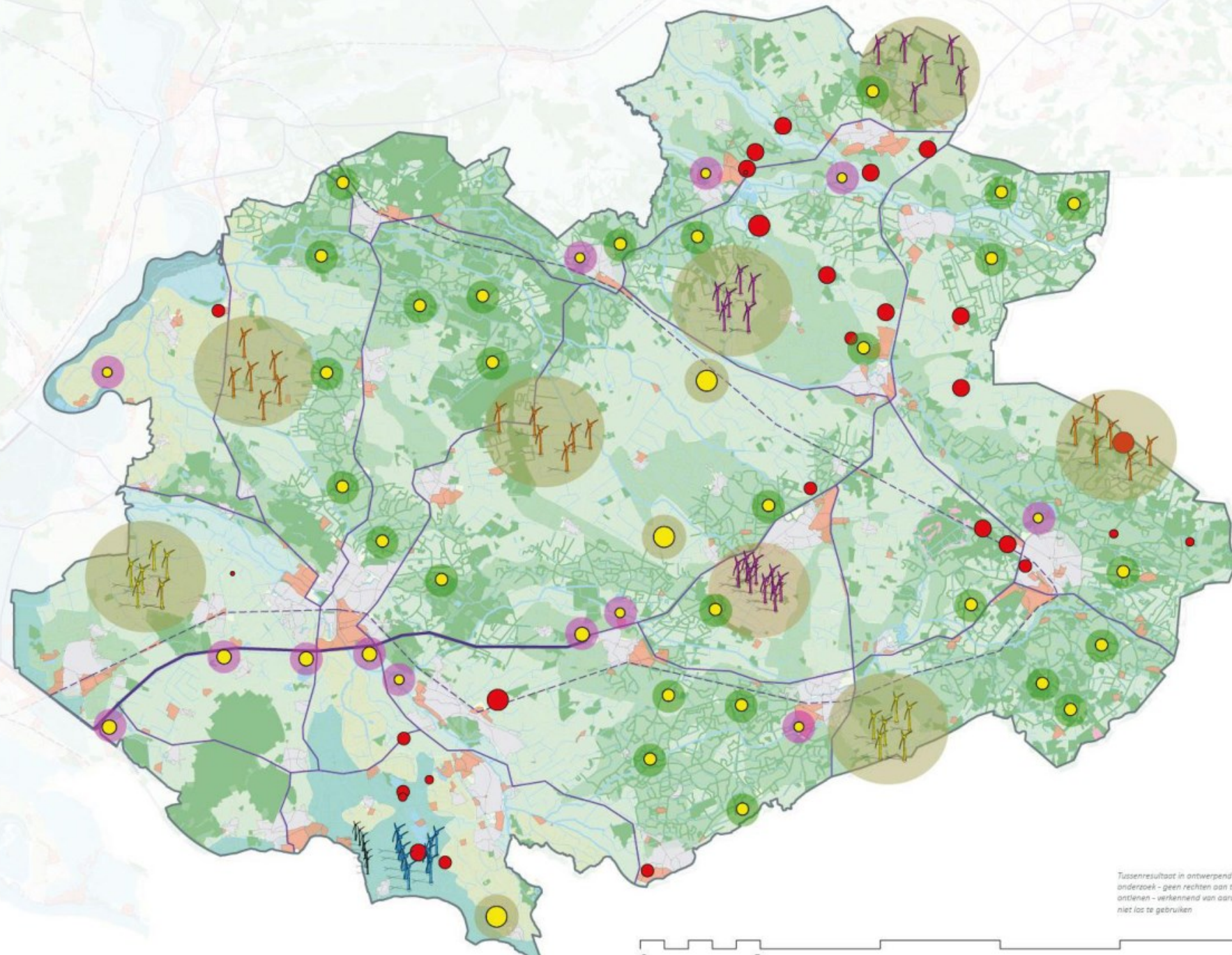
Verhaal

Het landschap, de wereld veranderen voortdurend. De energietransitie bepaalt de toekomst. ‘Inpassing in het landschap’, ‘aansluiten bij’ remmen de doorbraak die nodig is om snel veel duurzame energie op te wekken. Innovatie past daar wel bij. Zichtbare energiewinning is geen probleem. Markante locaties onderstrepen dat.

Onderdelen

1. Maximaal zon-op-dak.
2. Grote en kleine clusters windturbines, zichtbaar in het landschap.
3. Zon op land in combinatie met dubbel landgebruik.
4. Ook inzetten op innovatieve opwekmethoden.

- bestaande windturbine
- vergunde windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in RODE beleid)
- voorbeeldlocatie windturbine (niet passend in belemmeringsvrije ruimte)
- vergund zonneveld
- voorbeeldlocatie zonneveld
- monofunctioneel op agrarische gronden in jonge ontginningen
- monofunctioneel op agrarische gronden in kampenlandschap
- zon als onderdeel gebiedsontwikkeling (beekdalen)
- bedrijfsterreinen en overig geschikt binnen stedelijk gebied
- business as usual (rondom onderstation)
- no regret locaties (functiecombinaties)
- kleine velden aansluitend aan agrarisch bouwblok/dorpsrand
- 5km tot onderstation

Tussenresultaat in ontwerp
 onderzoek - geen rechten aan te
 onlenen - verkennend van aard,
 niet los te gebruiken

Achterhoek

RES

Regionale
Energie
Strategie

Samen
d'ran!

Partners: Aalten • Berkelland • Bronckhorst • Doetinchem • Montferland •
Oost-Gelre • Oude IJsselstreek • Winterswijk i.s.m. provincie Gelderland,
netbeheerder Liander en Waterschap Rijn en IJssel.

RES Achterhoek

Terugkoppeling bestuurlijke strategiesessie 11 - 02 - 2021

Gehanteerde agenda:

- Presentatie Liander rond de relatie vigerend ruimtelijk beleid – elektriciteitsnetwerk
- Presentatie nul-situatie en doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen
- Afwegingskader RES Discussie rond wegingscriteria mbt regionaal beleidskader duurzame energie
- Relatie RES – vigerend RODE-beleid en eigenaarschap RES
- Presentatie en bespreken ruimtelijke alternatieven

De centrale boodschap van Liander:

- Het RODE-beleid ontbeert borging ontwerpprincipes netwerk en de benodigde regie. De slimme ontwerpprincipes zijn”
 - Benut bestaande infra optimaal
 - Combineer opwek en verbruik
 - Zorg voor constante productie duurzame opwek
 - Slimme technische oplossingen
 - Cluster duurzame opwek projecten
- Dit stelt Liander niet in staat om op basis van de RES te investeren;
- Dit ertoe zal leiden dat:
 - Congestie in de toekomst blijft bestaan (zal toenemen);
 - De Achterhoekse ambitie niet wordt gehaald;
 - De Achterhoekse energierekening onnodig hoog is en
 - Onnodig Achterhoekse landschap wordt ingezet voor Infrastructuur.

0-situatie RODE-beleid:

- Zo'n 10% van het concept-RES bod is gerealiseerd: de 'gewogen pijplijn' → ruim 30%;
- RODE beleid = veel ruimte voor duurzame energie → De markt kiest wat en waar ze het wil.
- Gevolgen:
 - Liander volgend tav initiatieven → geen proactieve, op energietransitie gerichte investeringsagenda → Afremming groei duurzame energie
 - Vooralsnog (daardoor) te weinig (aansluitmogelijkheid op het netwerk) voor zon-op-dak;
 - Lokaal eigenaarschap rond energieproductie komt onvoldoende van de grond;
 - Concentratie van grootschalige, grondgebonden zon rondom onderstations plaatsvindt waardoor ruimtelijke onevenwichtigheden optreden;
 - Vanuit systeemefficiëntie gewenste wind/zon verhouding (3 op 1) raakt uit zicht;
 - Initiatieven ontstaan op willekeurige plaatsen (gedicteerd door de markt) → verrommeling veroorzaken van het ruimtelijk beeld;
 - Evenredige verdeling van DE over gemeenten, zoals afgesproken in de uitvoeringsagenda energie staat onder druk.
- Bovenstaande gevolgen funest zijn voor het draagvlak en een maatschappelijk kosteneffectieve realisatie van het bod en -- meer nog -- voor de geambieerde energieneutraliteit.

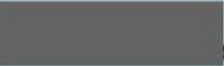
Afwegingskader

- Energiemix: wind/zon verhouding zo veel als mogelijk 1:1 (vermogen) en 3:1 (energie)
- Netkosten Liander zijn belangrijk, maar niet alles bepalend; andere (maatschappelijke) kosten en baten kunnen ook worden meegewogen
- Realisatiesnelheid
- Draagvlak: minder relevant (er zijn altijd tegenstanders). Lokaal eigenaarschap (wat het draagvlak versterkt) wel belangrijk.
- Zonneladder
- Milieuaspecten integraal meenemen: minimaliseer schadelijke effecten en maximaliseer milieuwinst (vermeden emissies): ruimte, natuur, hinder en energieopbrengst
- Meervoudig ruimtegebruik en synergie (koppelkansen)
- Doorgroeimogelijkheden (met het zicht op ...)

Relatie RES – vigerend RODE-beleid en eigenaarschap RES

- RES is van gemeenten, waterschap en provincie
- De regionale energiestrategie stippelt een route uit van vigerend beleid naar regionaal beleid dat moet leiden tot borging en realisatie van het bod: 1,35 TWh
- Het RODE beleid is daar niet voldoende voor
- Hoe? Verkennen door te spelen met alternatieven

Acht verhaallijnen / alternatieven

- Gepresenteerd en besproken tijdens overleg (zie presentatie , boekje met 8 verhaallijnen)
- Input vanuit overleg gebruikt om van 8 alternatieven naar 3 te gaan

Bestuurlijke strategiesessie RES 1.0 Achterhoek

Verslag

Door: Programmaleider RES
Status: Concept
Datum: 17 februari 2021

Welkom en opening

Na de opening door Frans Langeveld benadrukt de programmaleider het belang van de bijeenkomst.

Belangrijk is stil te staan bij het vraagstuk of de RES 1.0 een optelsom wordt van bestaand gemeentelijk beleid of dat het diverse gemeentelijke beleid van meer regionale samenhang wordt voorzien. Daarnaast is het eigenaarschap van de RES punt van aandacht.

De bijeenkomst kende de volgende opbouw:

- Een schets van de netwerkproblematiek;
- Een overzicht van het vigerende gemeentelijk beleid en de consequenties daarvan;
- Het beoordelen van de gebundelde informatie en de betekenis voor de inhoud van de RES 1.0;
- Een doorkijk naar de besluitvorming rond de RES 1.0: Welke criteria vindt het bestuur belangrijk en wat betekent dat voor de besluitvorming over een verdere koers voor de productie van duurzame energie?
- Wat zijn denkbare regionale alternatieven voor de productie van duurzame energie en welke onderdelen daarvan zijn verder te verkennen?

Na deze toelichting ontstaat vrijwel direct de discussie of de RES 1.0 niet meer hoeft te zijn dan die optelsom van de gemeentelijke plannen: daarin is immers afdoen ruimte om de in de concept-RES geboden 1,35TWh te realiseren. Ook werd naar voren gebracht dat in Duitsland windturbines stil staan en dat grensoverschrijdende samenwerking wellicht soelaas biedt.

Op de laatste opmerking is de reactie dat conform de afspraken in het klimaatakkoord de regio's de opwekking van duurzame energie op eigen grondgebied oppakken en geen alternatieve aanpakken kunnen aanbieden.

Presentatie netwerkproblematiek

De heren XXXXXXXXXX verrichten namens Liander de inhoudelijke aftrap van de bijeenkomst door de problematiek rond het elektriciteitsnetwerk in de Achterhoek te belichten.

De centrale boodschap is dat:

- Het RODE-beleid nauwelijks voorziet in borging van slimme ontwerpprincipes noch de benodigde regie (de slimme ontwerpprincipes zijn Benut bestaande infra optimaal, Combineer opwek en verbruik, Zorg voor constante productie duurzame opwek, Slimme technische oplossingen, Cluster duurzame opwek projecten)
- Dit Liander niet in staat stelt om op basis van de RES te investeren;

- Dit ertoe zal leiden dat congestie in de toekomst blijft bestaan (zal toenemen);
- De Achterhoekse ambitie niet wordt gehaald;
- De Achterhoekse energierekening onnodig hoog is en
- Onnodig Achterhoekse landschap wordt ingezet voor Infrastructuur.

Naar aanleiding van de presentatie geeft dhr. Hofman aan dat in IPO-verband over de netcongestie wordt gesproken. Onderzocht wordt, nog in de beginfase, of de provincie een meer leidende rol moet spelen bij de oplossing daarvan.

Dhr. Langeveld schetst de netwerkproblematiek in ruimtelijke termen. Het huidige netwerk is ingericht op de lokale vraag naar elektriciteit; waar de vraag groot is, is het netwerk zwaar(der). Maar daar is juist geen inzetbare ruimte voor de productie van duurzame energie. Dit is een groot dilemma als je wilt uitgaan van de bestaande capaciteit.

Presentatie vigerend beleid en consequenties daarvan

█ presenteert vervolgens het bestaande RODE-beleid. Aansluitend beschrijft hij het meest plausibele toekomstbeeld voor de productie van duurzame energie en de ruimtelijke vorm daarvan.

De boodschap is dat:

- Op dit moment zo'n 10% van het concept-RES bod is gerealiseerd. Wordt rekening gehouden met vrijwel zekere nieuwe productie (de 'gewogen pijplijn') dan loopt dit op tot ruim 30%;
- Het RODE beleid veel (letterlijk en figuurlijk) ruimte biedt voor de productie van duurzame energie. De markt kiest wat en waar ze het wil. De gevolgen hiervan zijn:
 - Dat Liander volgend is ten aanzien van de initiatieven en geen proactieve, op energietransitie gerichte investeringsagenda kan ontwikkelen. Dit remt de groei van de productie van duurzame energie af;
 - Dat er vooralsnog (daardoor) te weinig ruimte (aansluitmogelijkheid op het netwerk) is voor zon-op-dak;
 - Dat het gewenst lokaal eigenaarschap rond energieproductie onvoldoende van de grond komt;
 - Dat grote concentratie van grootschalige, grondgebonden zon rondom onderstations plaatsvindt waardoor ruimtelijke onevenwichtigheden optreedt;
 - Dat de vanuit systeemefficiëntie gewenste zon-wind verhouding (idealiter 1 op 3) steeds verder uit zicht raakt;
 - Dat initiatieven ontstaan op willekeurige plaatsen (gedicteerd door de markt) en verrommeling veroorzaken van het ruimtelijk beeld;
 - Dat de evenredige verdeling van de productie van duurzame energie over gemeenten, zoals afgesproken in de uitvoeringsagenda energie onder druk staat.
- Bovenstaande gevolgen funest zijn voor het draagvlak en een maatschappelijk kosteneffectieve realisatie van het bod en -- meer nog -- voor de geambieerde energieneutraliteit.

█ verduidelijkt een en ander. Hij geeft aan dat in lijn met de stelling van Liander er meer regionale regie wenselijk is rond aard en gebied / locatie van de productie van duurzame energie.

Dhr. Teselink reageert op de presentatie dat RODE-beleid uitnodigingsplanologie is. Geen gebieden aanwijzen maar op initiatieven wachten. Hij ziet de vertraging in de totstandkoming van zonneparken of windparken waarover wordt gesproken in de presentatie niet als negatief. Hij ziet het als een onderdeel van het proces, een doelbewust middel, om tot een meer geleidelijke verhoging van de energieproductie te komen.

Dhr. Porskamp stelt dat herijken van het RODE beleid leidt tot een heel andere discussie in de gemeenteraden dan wanneer er alleen het RES bod moet worden besproken. Als er aanwijzingsgebieden komen dan gaat daar heel veel energie inzitten in plaats van vertrouwen op de uitnodigingsplanologie.

Dhr. Langeveld geeft aan dat, toen het akkoord van Groenlo werd vastgesteld er nog geen rekening is gehouden met de netwerkbepalingen. Dit omdat de focus daar niet op lag, zowel bij de bestuurders als bij Liander.

Het akkoord van Groenlo staat nog overeind volgens dhr. Langeveld. Veel wethouders zijn beducht grip te verliezen op hun eigen autonomie om beleid te bepalen.

De Regionale Energie Strategie; bovengemeentelijke afstemming

Om 11.15 schuift dhr. van der Meer aan. Hij geeft aan dat de provincie een RES prefereert waarin een duidelijke regionale visie op de productie van duurzame energie in de Achterhoek doorklinkt. Een RES 1.0 waarin verschillen in gemeentelijk beleid die een efficiënte productie van duurzame energie in de Achterhoek als geheel in de weg staan zoveel mogelijk zijn gladgestreken.

Ook geeft hij aan dat gemeentelijk beleid her en der niet geheel in overeenstemming is met de provinciale verordening Ruimte. Dit speelt met name op ecologische vlak. Daardoor komen provincie en gemeentes 'elkaar soms tegen' bij de vergunningverlening rond concrete projecten, veelal zonneparken.

Tenslotte geeft dhr. van der Meer aan dat de gemeenten en de provincie samen eigenaar van de RES zijn. Samen moeten zij uitmaken hoe de RES 1.0 er voor de Achterhoek uit gaat zien. Regionale sturing is nodig voor zowel de landschappelijke inpassing van productie van duurzame energie als de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk; dit kan het lokale belang helpen.

Bespreking alternatieven

█ presenteert een achttal alternatieven voor de ruimtelijk-maatschappelijke omgang met de productie van duurzame energie. Deze alternatieven zijn bedoeld om de denkbare richtingen van verrijking van bestaand beleid te verkennen qua nut en noodzaak. Het is niet de verwachting dat één van de alternatieven op dit moment al de uiteindelijk te verkiezen koers vormt.

De alternatieven zijn:

- Vanaf nu windloos
- Agrarisch alternatief
- Zorgvuldig ruimtegebruik
- Snel & systeemefficiënt voor Liander
- Natuur en landschap leidend

- De Achterhoekse maat
- Energielandschappen
- Innovatie en verandering

In de discussie na de presentatie zijn niet zozeer alle alternatieven stuk voor stuk langsgelopen maar zijn de uiteenlopende onderdelen van die alternatieven 'als vanzelf' aan de orde gekomen. Daarmee was de discussie zeker richtinggevend voor nader te verkennen (samengestelde) alternatieven.

Het alternatief 'Vanaf nu windloos' roept de meeste discussie op. Dhr. Teselink geeft aan dat het daarmee wel oppassen is; hoe kan het RODE beleid herijkt worden als er in de RES over een windloos alternatief wordt gesproken? [REDACTED] geeft aan dat tijdens het ontwikkelen van scenario's de bestaande pijplijn projecten worden meegenomen. De windturbines die nu onderdeel uitmaken van de pijplijn zijn dus nog wel een onderdeel van het windloos alternatief.

Mw. Kock geeft aan dat windenergie nodig blijft omdat zon niet altijd genoeg schijnt en opslag nog niet op grote schaal bestaat. Wij moeten vasthouden aan het uitgangspunt van een goede verdeling tussen zon en wind, verhouding van 6 Ha zon op 1 windturbine (5,5 MW). Dhr. Hofman valt haar bij: De energiemix moet centraal staan bij de verdere verkenning van ruimtelijke alternatieven.

Mw. Looman voegt toe dat de terugverdientijd voor wind vaker beter is dan voor zon. Als naar maatschappelijke kosten wordt gekeken, wordt vaak enkel naar de kosten voor netinpassing gekeken, terwijl alle maatschappelijke kosten en baten moeten worden meegenomen. Kijk dus niet alleen naar de businesscase maar ook naar de valuecase. Zij vervolgt dat de opgave zo groot is dat we echt veel gebieden nodig hebben om duurzame energie te produceren. "We gaan die windturbines zien, we gaan af en toe een zonnepark zien. De opgave is te groot om op voorhand te veel voorwaarden te stellen. We willen zo min mogelijk geluidsoverlast, maar dat is nu eenmaal wel een onderdeel van de transitie". Op draagvlak koersen is dan ook nauwelijks mogelijk. Er zullen altijd mensen zijn die gekant zijn en blijven tegen de komst van (meer) windturbines.

Het alternatief de *Achterhoekse maat* wordt breed gedragen door de aanwezigen. Diverse andere alternatieven (Agrarisch belang, Zorgvuldig ruimtegebruik, Natuur en landschap) leggen verschillende accenten aan op basis van verschillende belangen in de Achterhoek. Een aantal elementen uit deze alternatieven worden ook gewaardeerd. Dhr. Hofman stelt dat deze alternatieven vertaald moeten worden naar realistische handelingsopties die een meer integrale inslag moeten hebben. We moeten naar een mengvorm toe van deze alternatieven.

Dhr. Langeveld valt bij dat we de ruimtelijke alternatieven inderdaad op een meer integrale manier moeten gaan vormgeven. Het is de uitdaging om binnen korte tijd een goed verhaal neer kunnen zetten met oog op integraliteit. Volgens dhr. Langeveld kan echter in juni wel een goede stap gezet worden en een goede voorkeursvariant gepresenteerd worden.

Mw. Zomer geeft aan dat de buurten belangrijk zijn om gelaagdheid en differentiatie te geven aan het beleid en daarmee draagvlak te kunnen vergroten. Het huidige regionale kader is meer generiek volgens dhr. Hiddinga. Dhr. Teselink voegt toe dat we op basis van de alternatieven kunnen kijken of er via (financiële) participatie draagvlak is voor één bepaald alternatief of mixen van alternatieven.

Mw. Kock stelt dat wat betreft zon op land nu vaak wel de meest optimale locaties worden ontwikkeld door initiatiefnemers. Er zijn nog weinig initiatieven voor moeilijkere locaties zoals taluds.

Dhr. Langeveld voegt toe dat de ambitie om 0,35 TWh met zon op dak goed te realiseren is en dat we onze focus moeten leggen op de overgebleven 1,0 TWh.

Meervoudig ruimtegebruik als deel van de integrale aanpak kan oplossingen bieden. Dhr. Porskamp ziet dit in de huidige praktijk echter nog niet zo gemakkelijk gebeuren. In de toekomst wordt dit steeds makkelijker maar laten we hierop meer gaan inzetten in het heden zodat er zo snel mogelijk stappen in gezet kunnen worden.

Mw. Zomer merkt nog op dat momenteel alle zonneparken op agrarisch landschap nog geen 1% van alle landbouwgrond van Winterswijk beslaan. Laten we dus niet te veel doen alsof het enorme gebieden zon zijn die agrarische ruimte in gaan nemen.

Dhr. Veldhuizen vraagt nog aandacht voor de rol van opslag van duurzame energie in de energietransitie. Hij meent dat in de RES 1.0 dit thema ook moet worden belicht.

De bestaande *verdelingsafspraken* tussen gemeenten rond de productie van duurzame energie wordt aangestipt. Deze afspraken gaan een probleem vormen volgens dhr. Langeveld, omdat ze gemaakt zijn in een tijd dat de netwerkproblematiek nog niet bekend was. Voor de gemeente Doetinchem gaan ze knellen; hiervoor is geen ruimte. Een hoog energieverbruik en veel industrie gekoppeld aan een klein grondgebied maakt het onmogelijk de eigen broek op te houden.

Dhr. Porskamp geeft aan dat dit ook voor Oost Gelre geldt. Het beeld dat alle gemeentes hun eigen broek moeten ophouden past niet meer. De beperkingen op het netwerk zit de gemeente Oost Gelre in de weg.

De discussie over verdelen van lusten en lasten zal in dat verband nog gevoerd moeten gaan worden.

Dhr. Hofman vindt dat dit een gevoelig punt, omdat de raden hier ook bovenop zitten. Aan de ene kant is er een gemeenteraad die zegt dat de gemeente niet voor andere gemeenten moet gaan opwekken. Aan de andere kant vindt dat hij dat ook een soort regionale solidariteit naar elkaar nodig is.

Hij ziet de RES als een kans om een meer regionale blik te ontwikkelen die we niet aan onze neus voorbij moeten laten gaan: Kijk verder dan de eigen gemeentegrenzen. Dit moet in de RES tot uitdrukking komen omdat anders diverse gemeentes hun energiedoelstellingen niet gaan halen. Dit geldt ook voor Bronckhorst.

Dhr. Porskamp onderschrijft dit. Hij voegt hieraan toe dat de verschillende gemeentes nu wel verschillende communicatieboodschappen uitgeven. Een éénduidige communicatie is wel belangrijk.

Mw. Zomer sluit zich hier volledig bij aan; we moeten als regio de energieopgave oppakken.

Ook dhr. Teselink vindt het een lastige discussie omdat het onderwerp 'we moeten het samen doen' bij de raad gevoelig ligt door de historie en 'de rijke historie van het landschap' in zijn gemeente. Het dilemma van Berkelland is als volgt: men is blij met twee onderstations, maar hierdoor zijn de bewoners wel bang dat er bovenmatig veel energieprojecten

gerealiseerd gaan worden, juist door de beschikbare capaciteit. Deze trend is nu al duidelijk zichtbaar.

Dhr. Hiddinga valt bij dat ook in zijn gemeente het onderstation als een molensteen voelt omdat Oude IJsselstreek naast Doetinchem ligt dat ruimtegebrek heeft. Vanuit de regionale gedachte zeggen dat de ene gemeente de doelen van een andere gemeente moet oplossen is wellicht wat te makkelijk gesteld.

Mw. Verheggen geeft aan dat een wederkerigheid tussen gemeenten het vraagstuk van de verdeling van de energieopgave kan vergemakkelijken. Juist de eerder aangegeven affiniteit van aanwezigen met een meer integraal alternatief kan helpen om bij de verdeling van lusten en lasten ook andere thema's te betrekken. Hierdoor kan een evenwichtige verdeling van lusten en lasten makkelijker worden bereikt.

Dhr. Hiddinga stipt aan dat de *doelstelling om energieneutraal* te worden een veel grotere energieproductie vergt dan 1,35 TWh. Hij vraagt zich af wat de ruimtelijke gevolgen daarvan zijn.

Dhr. Teselink geeft aan dat de 1,35 TWh onderdeel uitmaakt van de 35 TWh doelstelling vanuit het Rijk. Daar kijken we nu naar. Het RES bod is daarom 1,35 TWh, maar je kunt wel met een schuin oog kijken naar de verdere toekomst en nagaan wat eventuele nadere opgaves zijn.

Dhr. Porskamp voegt toe dat we met de kennis van nu ook het akkoord van Groenlo opnieuw tegen het licht gaat houden, zoals gisteren afgesproken in bestuurlijk afstemmingsoverleg duurzaamheid.

Dhr. Hiddinga voegt nog toe dat sanering en opschaling van windenergie ook veel potentie heeft doordat er groei gerealiseerd kan worden zonder dat dit veel extra impact heeft op de omgeving.

Bespreking besluitvormingscriteria

Met het oog op de afweging van denkbare alternatieven / koersen voor bijsturing van bestaand beleid worden een aantal afwegingscriteria doorgenomen; zijn deze criteria relevant en hoe worden ze gewogen?

- De **energiemix** die het alternatief kan realiseren
Dit criterium wordt als belangrijk ervaren. Aangegeven wordt dat de verhouding één staat tot drie tussen wind en zon zoveel mogelijk uitgangspunt moet zijn bij de invulling van de alternatieven.
- De beschikbaarheid van **beleidsinstrumentarium / sturingsmogelijkheden** om een alternatief te realiseren
Dit criterium vindt men wel relevant maar niet doorslaggevend. Indien bepaalde aanpakken voor de productie van duurzame energie inhoudelijk veel belovend zijn dan is sturingsinstrumentarium zo mogelijk te ontwikkelen.
- De **sturingsinspanning / ambtelijke inzet** die nodig is om een alternatief te realiseren.
Dit criterium wordt te operationeel bevonden.

- De hoogte van de **kosten om een alternatief te realiseren** (investeringskosten in het elektriciteitsnetwerk)

Dit criterium acht men relevant. Wel wordt direct geopperd dat hoge kosten niet betekenen dat een alternatief dus wordt afgeschreven. Indien hoge (maatschappelijke) baten tegenover hoge kosten voor het netwerk staan kan een betreffend alternatief wel degelijk te overwegen zijn.

- **De snelheid waarmee een alternatief tot de gewenste hoeveelheid energieproductie leidt.**

Dit vindt men een belangrijk criterium.

- Het **draagvlak/ de acceptatiegraad** voor het alternatief.

Dit criterium vinden de bestuurders minder relevant. Het argument is dat veel mensen hoe dan ook tegen de komst van met name windturbines zijn en dat draagvlak niet is te verkrijgen. Bestuurders moeten hierin hun verantwoordelijkheid nemen.

Wel wordt hier aandacht gevraagd voor het belang van financiële participatie / lokaal eigenaarschap van de energieproductie. Dit kan wel bijdragen aan de acceptatie van productie van duurzame energie.

- De mate waarin een alternatief voldoet aan het **gedachtengoed van de zonneladder**. Dit criterium vindt men belangrijk.

- In het verlengde hiervan wordt door de heer Hofman gepleit voor integrale benadering van milieuaspecten. ██████████ legt uit je bij duurzame energieopties als zon en wind inderdaad moet kijken naar milieubaten (vermeden emissies) en milieuschade (ruimte, natuur, hinderaspecten). Waar het dan om gaat is om de milieubaten te maximaliseren en de milieuschade te minimaliseren. Dat is een aanpak die in de MER procedure gebruikelijk is. De vergadering kan zich daar goed in vinden.

- De mate waarin een alternatief **meervoudig ruimtegebruik** toelaat. Ook dit criterium vindt men belangrijk. Hierbij wordt geopperd dat dit criterium inspeelt op het benutten van (ruimtelijke) koppelkansen.

- De mate waarin een alternatief inspeelt op actuele **maatschappelijke vraagstukken / gebiedskenmerken** in de Achterhoek 'meervoudig doelbereik' → **synergie** dus Dit criterium vindt men ook belangrijk vanwege de hierboven vermelde koppelkansen.

- **(Evenredige) verdeling van de energieproductie over gemeenten**

Over het belang van dit criterium zijn de meningen verdeeld. Het criterium is wel te gebruiken in de afweging van alternatieven; hoe zwaar het criterium moet meewegen is voer voor discussie.

- De mate waarin een alternatief **doorgroeimogelijkheid** biedt; een logische ruimtelijke structuur om eventuele latere besluiten over een ander productieniveau van duurzame energie in te kunnen vullen.

Dit criterium is belangrijk om te overwegen omdat daarmee het toekomstperspectief belicht wordt.

Nadere verkenning alternatieven

Uit de discussie over de alternatieven en besluitvormingscriteria komen duidelijke bestuurlijke signalen naar voren:

- Een afgewogen verhouding tussen windenergie en zonne-energie (de juiste energiemix) moet het *uitgangspunt* zijn bij de opwekking van duurzame energie en dus de ontwikkeling van verder uitgewerkte alternatieven;
- Een nadere verkenning van een alternatief waarin de regionale schaal en karakter van de Achterhoek doorklinkt, en waarbij de productie van duurzame energie aansluit, is wenselijk;
- Snelheid en kosten efficiëntie zijn criteria die belangrijk worden geacht. Hierdoor licht een verkenning van de mogelijkheden en effecten van clustering van de opwekking van duurzame energie voor de hand. Hiermee komt ook het contrast met het vorige alternatief in beeld;
- De waarde van het bestaande RODE-beleid is meermaals benadrukt. Dit zou ervoor pleiten om ook een alternatief nader te verkennen waarin wordt verkend hoe dit beleid kan worden verrijkt om op regionaal niveau adequaat te presteren. Dit pleit voor de verkenning van een nul-plus alternatief, het alternatief in lijn met het motto 'Verrijken van bestaand beleid'.

Bijlage 1: Gevolgde programma strategiesessie

09.30 Welkom door bestuurlijk trekker RES Achterhoek Frans Langeveld

09.35 Toelichting op de sessie door programmaleider RES

09.40 Presentatie Liander

Presentatie rond de relatie vigerend ruimtelijk beleid – elektriciteitsnetwerk
Korte vragenronde

10.00 Presentatie nul-situatie en doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen

Reflectie op de consequenties van het beleid

11.00 Pauze

11.15 Afwegingskader RES

Discussie rond:

- Wegingscriteria mbt regionaal beleidskader duurzame energie

- Relatie RES – vigerend RODE-beleid en ambitie tav productie duurzame energie

- Eigenaarschap RES

12.00 Presentatie ruimtelijke alternatieven

- Aanleiding keuze specifieke alternatieven en opbouw ervan
- Toelichting op de alternatieven
- Vragenronde om alternatieven scherp op het netvlies te krijgen
- Korte inventarisatie discussie- / vraagpunten

12.30 Lunch

13.30 Bespreken alternatieven o.m. op basis van geïnventariseerde discussiepunten

- Meerwaarde van verkenning van de (individuele) alternatieven
- Verwachtingen tav de uitkomst van de verkenning
- Voorkeuren voor te verkennen alternatieven

14.30 Samenvatting discussieresultaten en gewenste koers

14.45 Vervolgstappen

15.00 Sluiting

Bijlage 2: Deelnemerslijst

Bijlage 3: Presentatie Liander

Bijlage 4: Presentatie vigerend beleid

Bijlage 5: Ruimtelijke alternatieven

3 Alternatieven op kaart + intermezzo wind

Vertaling naar 3 ruimtelijke alternatieven

Ruimte voor windturbines in de Achterhoek + overwegingen grote versus hoogtebeperkte turbines

 - ROM3D Ontwerpcoalitie

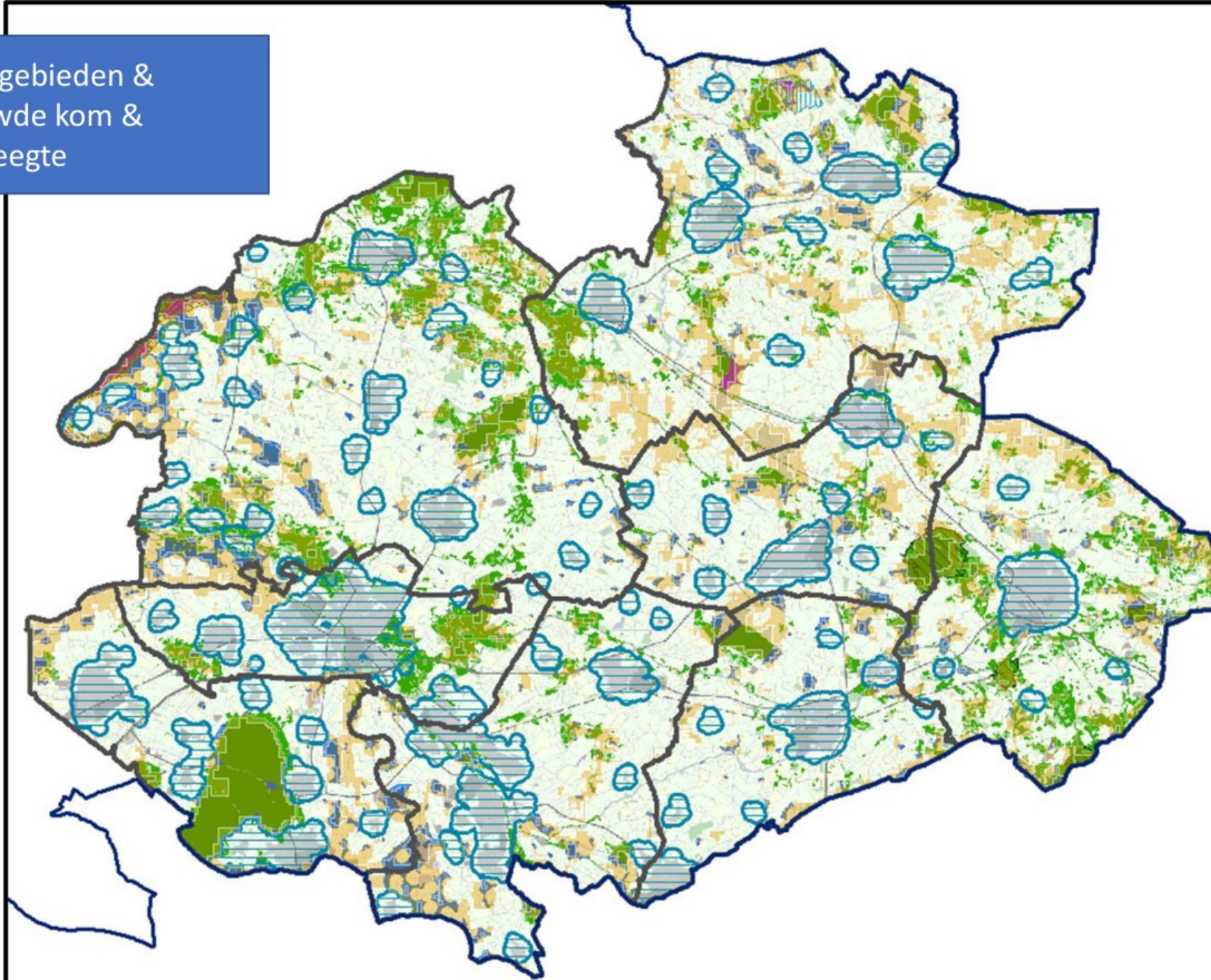
Onderwerpen

1. Ruimte voor wind - speelruimte in de Achterhoek
2. Drie alternatieven -> op kaart en in getallen
3. *Wind -> grote versus hoogtebeperkte turbines (optioneel indien tijd ...)*

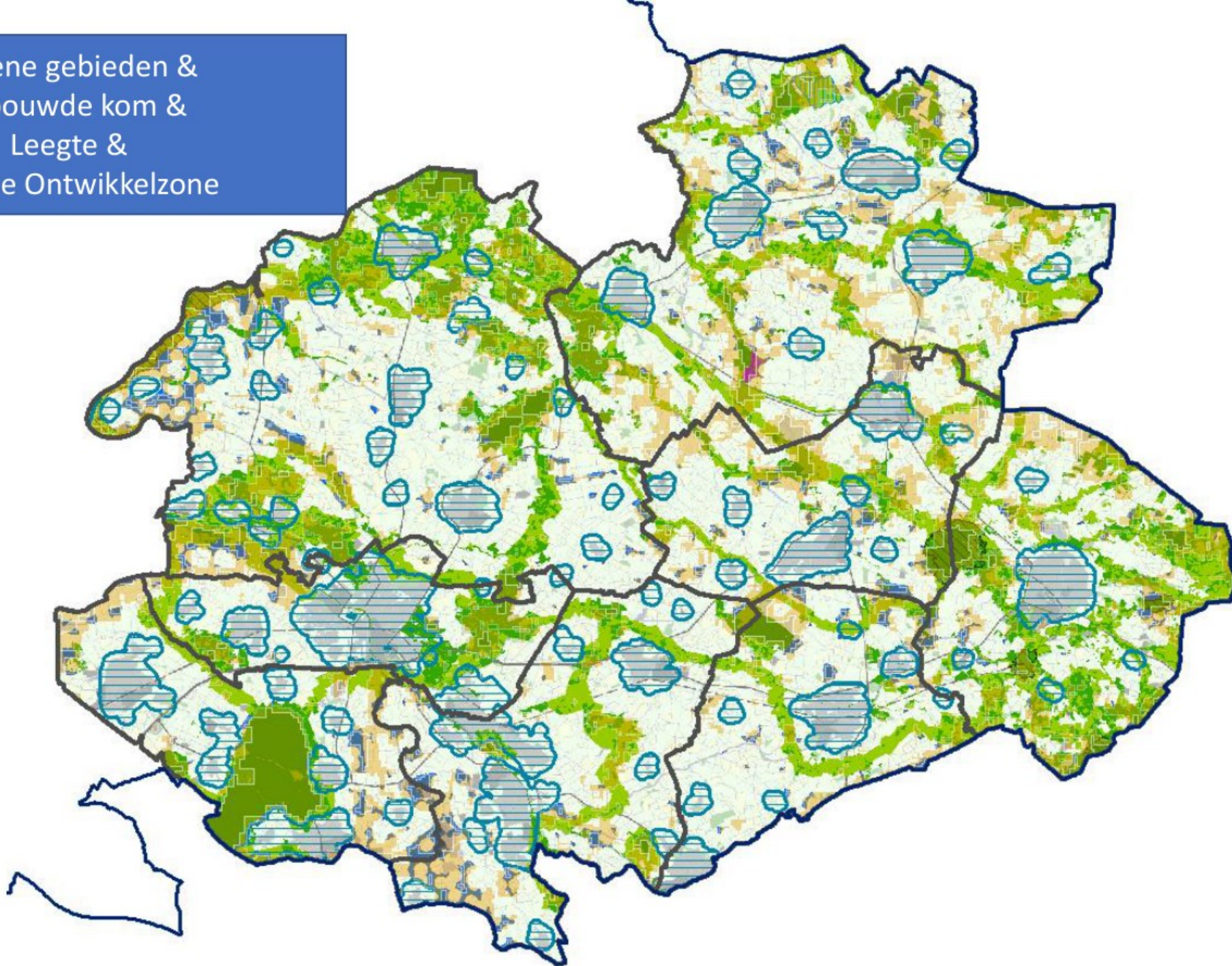
1 - Ruimte voor wind - speelruimte Achterhoek

- **Vrijspelen** (obv input sessies) zoveel mogelijk van:
 - **Natuur:** GNN / GO / Natura2000 (donkergroen / lichtgroen / groen gearceerd)
 - **Bebouwde kom** - mensen daar meer beschermen (gearceerd rond de kern)
- Rekening houden met:
 - **Technische ruimte** obv hinderzones & veiligheidszonering & provinciaal beleid
GNN/ganzen/weidevogels -> 300 of 400 mtr rond woningen (blauwe en paarse vlekjes)
 - Aangevuld met zone met 1-4 woningen binnen 350 mtr - **molenaarswoning** maakt dat daar met creativiteit wel 'iets' kan. (lichtbruine zones)

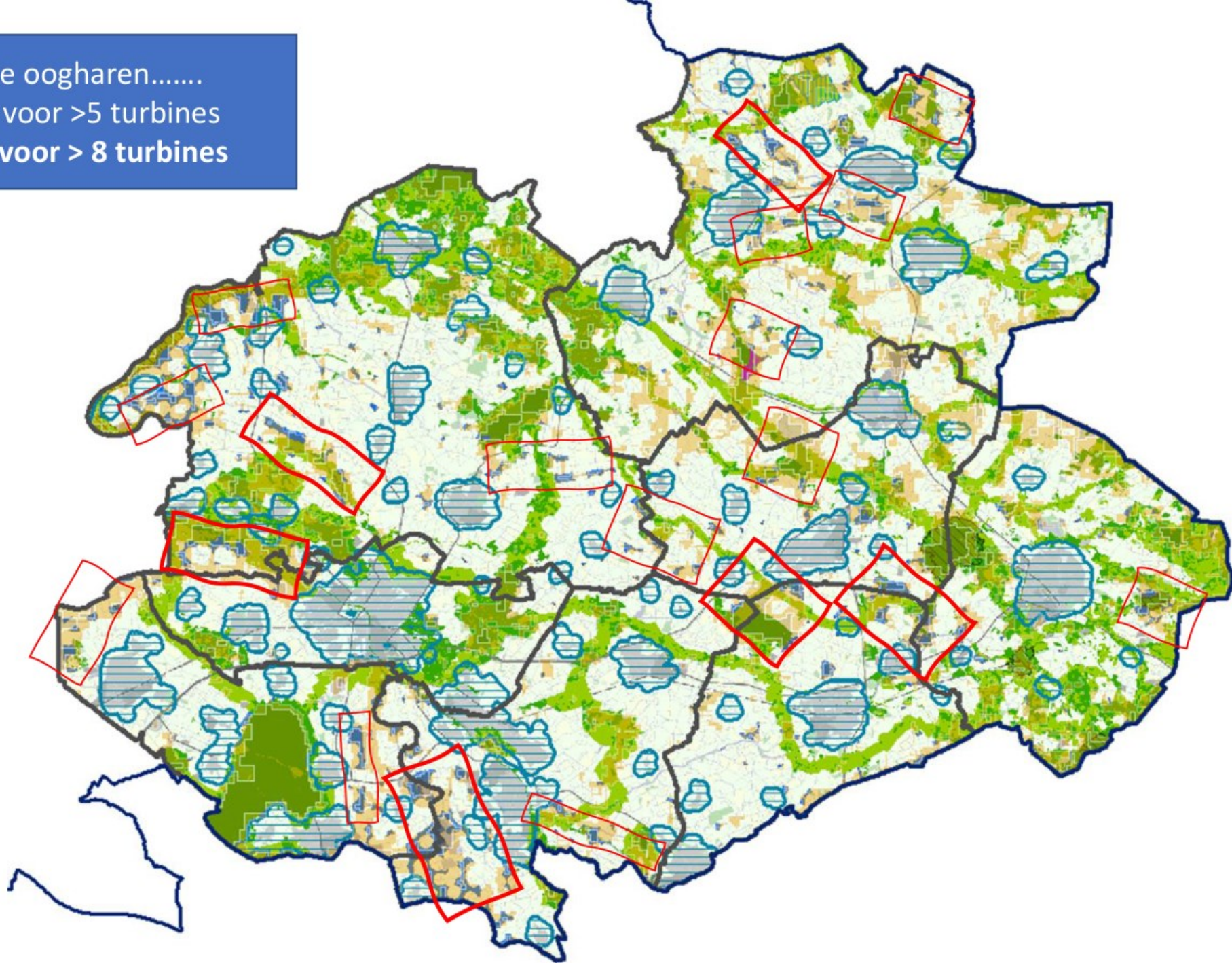
Groene gebieden &
Bebouwde kom &
Leegte

Groene gebieden &
Bebouwde kom &
Leegte &
Groene Ontwikkelzone

Door de oogharen.....
Plekken voor >5 turbines
Plekken voor > 8 turbines

Plekken voor >5 turbines
+ argumenten tegen

Weinig 'body'

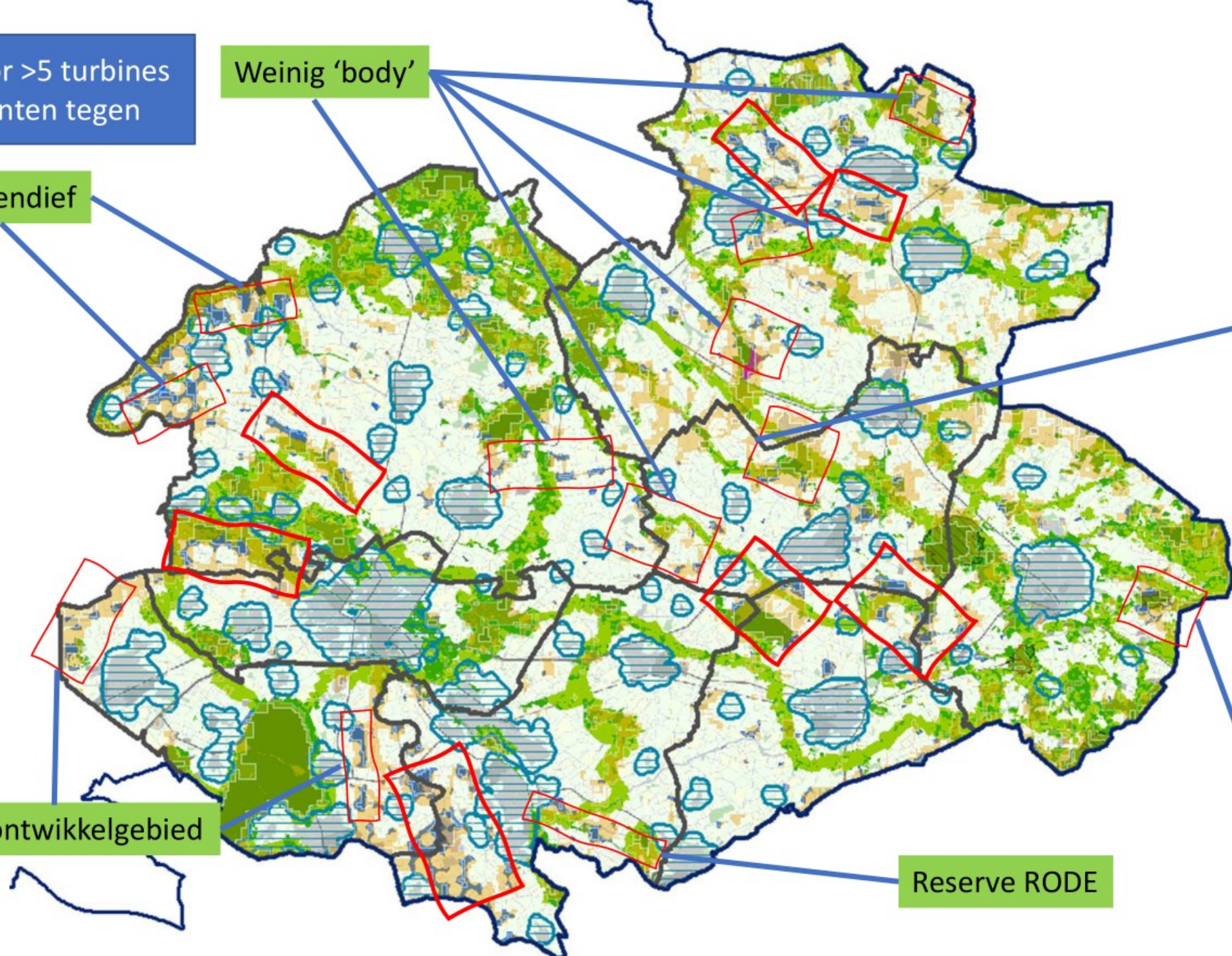
wespendief

Veel GO zone
Laagvliegroute?

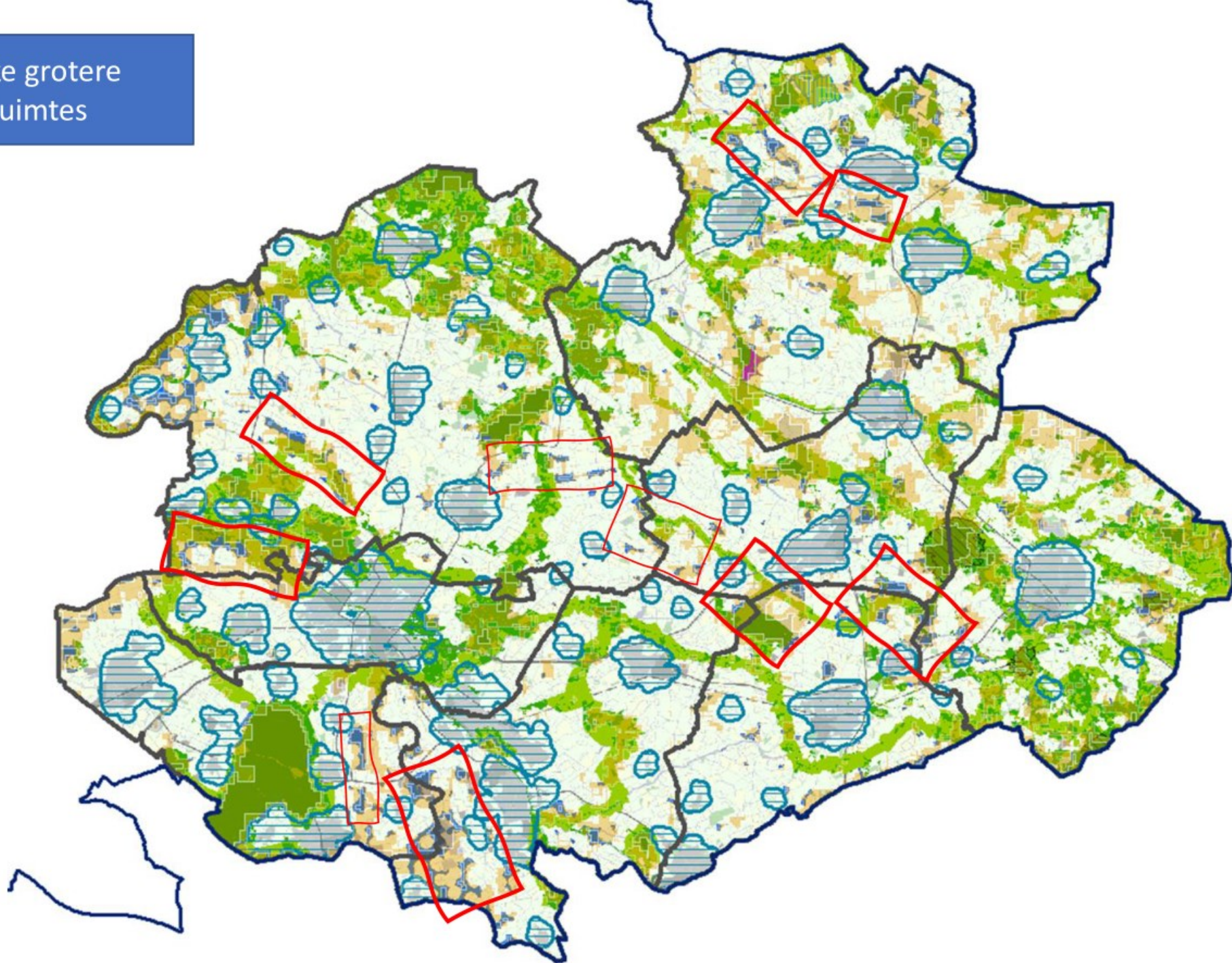
RODE geen ontwikkelgebied

Reserve RODE

Te dicht bij N2000

Mogelijke grotere
windruimtes

Discussie

- Technische ruimte voor wind is in de Achterhoek zeer versnipperd.
- 5 turbines en meer clusteren kan ondanks dat op meerdere plekken....
- ,maar wel vaak met de nodige omwonenden tussen of op korte afstand van turbines
- Aantal gebieden valt af vanwege natuurwaarden (wespending, N2000)
- **Middengebied** vaak benoemd biedt in praktijk weinig speelruimte / commerciële projectontwikkelaar zal er niet snel instappen
-

2 - Drie Alternatieven

1. **Business as Usual ++** -> verrijkt RODE + snelheid, efficiëntie, lage maatschap. kosten
2. **De Achterhoekse Maat ++** - > lokaal, kleinschalig, opwek bij verbruik, dubbel ruimtegebruik, spreiding
3. **Energielandschappen** -> paar plekken gebundeld, rest leeg, lage kosten door schaal

Vertrekpunt is niet nul:

bestaande ontwikkelingen & pijplijn + 'ruimtelijke geest' van RODE beleid + 1,35 TWh blijft opdracht

Wind

	WIND	BESTAAND	Kleine clusters bed rijfste meinen	Kleine clusters boere nge bied	Middelgrote clusters boere nge bied	Middelgrote clusters boere nge bied	Grote clusters natuur	Ve rspreid windlandschap	Ve rspreid groot	Ve rspreid klein	TOTAAL WIND
BaU++ RODE & Netwerk		180	150		270						600
De Achterhoekse maat		180	100	100	50				250		680
Energielandschappen (clustering zon en wind)		180					610				790

Zon

ZON	BESTAAND	daken bebouwde kom	daken buitengebied	bedrijfsdaken	acupunctuur (kleine velden aan agr. bouwblok)	no regret / functiecombinaties	beekdalen	kampen	jonge ontginningen	nabij onderstations BaU	TOTAAL ZO
	280	220	50			20				180	750
	280	220	100			70					670
	280	270								10	560

Totaal Wind & Zon

	WIND									ZON									TOTAAL WIND EN ZON					
	WIND	BESTAAND	Kleine clusters bedrijfstuinen	Kleine clusters boerengebied	Middelgrote clusters boerengebied	Middelgrote clusters natuur	Grote clusters windlandschap	Verspreid groot	Verspreid klein	TOTAAL WIND	ZON	BESTAAND	daken bebouwde kern	daken buitengebied	bedrijfstuinen	acupunctuur (keine verben aan agr. bouwblock)	no regret / functieomhoogies	beekdalen		kampen	jonge ontginningen	nabij onderstations BAU	TOTAAL ZON	TOTAAL WIND EN ZON
BaU++ RODE & Netwerk		180	150		270					600		280	220	50			20					180	750	1350
De Achterhoekse maat		180	100	100	50				250	680		280	220	100			70						670	1350
Energielandschappen (clustering zon en wind)		180							610	790		280	270									10	560	1350

- Vertaald naar kaart
- Zo zou het kunnen worden
- Als voorbeelduitwerking!

BaU - Eerlijk delen

Wind - 600

- *Pijplijn/Bestaand* 180
- Kleine clusters
bedrijfsterrein 150
- Middelgrote clusters
boerenland 270

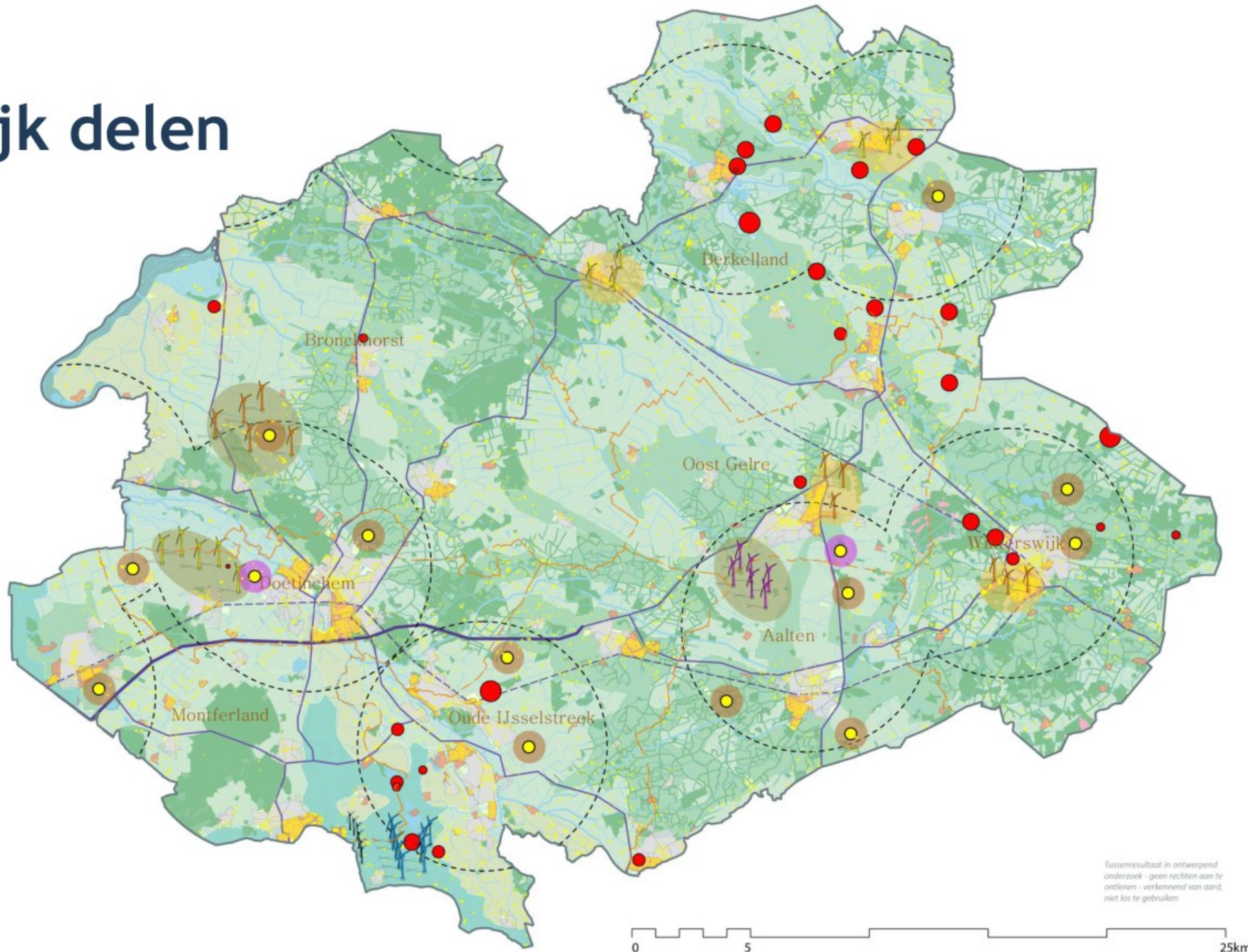
Zon op dak - 350

- *Pijplijn/Bestaand* 80
- Buitengebied 50
- Binnen kom 220

Zon op land - 400

- *Pijplijn/bestaand* 200
- No regret 20
- Zon bij onderstations
180 mln kWh

Totaal 1350 mln kWh

BaU - Moratorium blijft

Wind - 600

- *Pijplijn/Bestaand* 180
- Kleine clusters
bedrijfsterrein 150
- Middelgrote clusters
boerenland 270

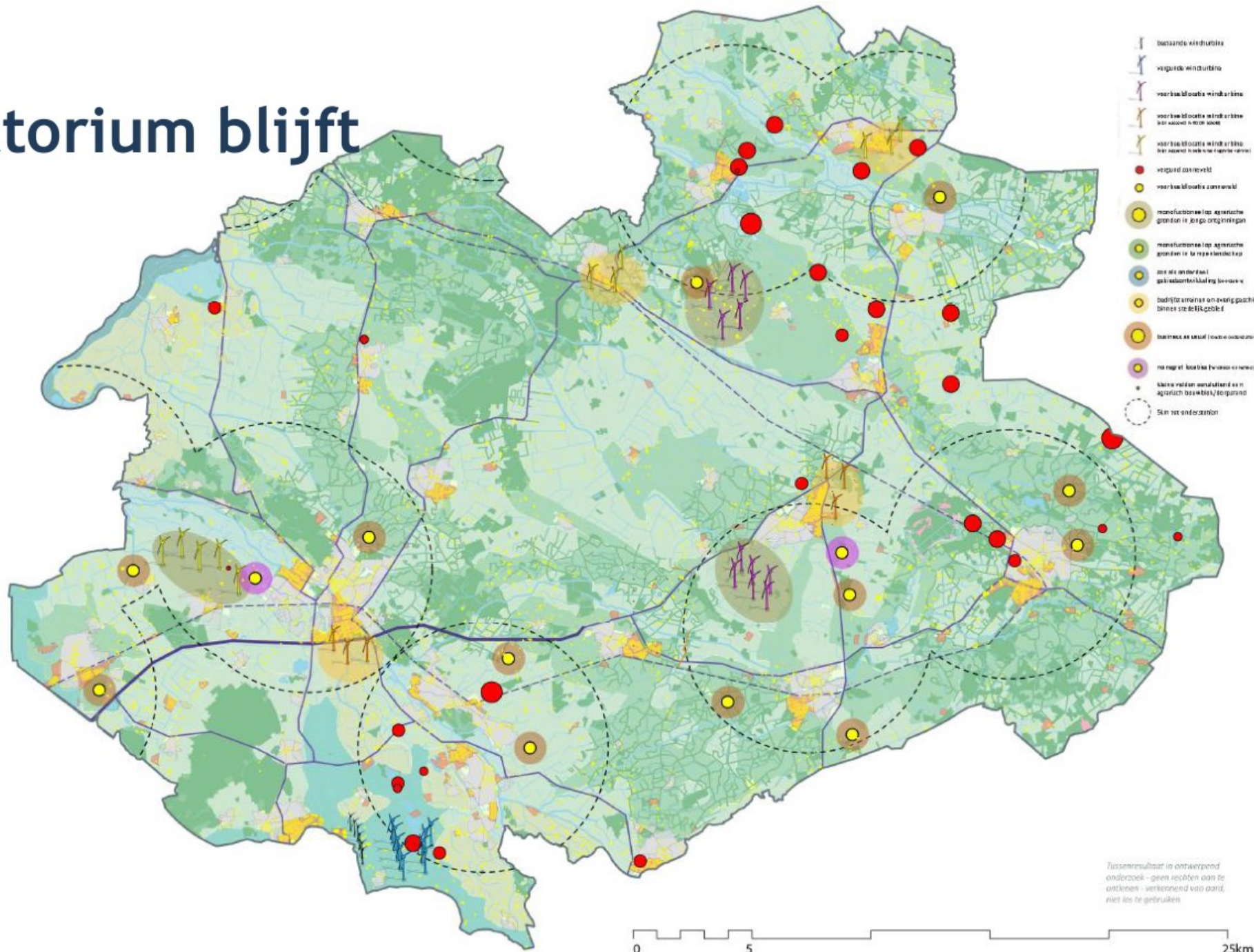
Zon op dak - 350

- *Pijplijn/Bestaand* 80
- Buitengebied 50
- Binnen kom 220

Zon op land - 400

- *Pijplijn/bestaand* 200
- No regret 20
- Zon bij onderstations
180 mln kWh

Totaal 1350 mln kWh

Achterhoekse Maat

Wind - 680

- Pijplijn/Bestaand 180
- Kleine clusters 200
- Aalten refurbisch +50
- Verspreid 250

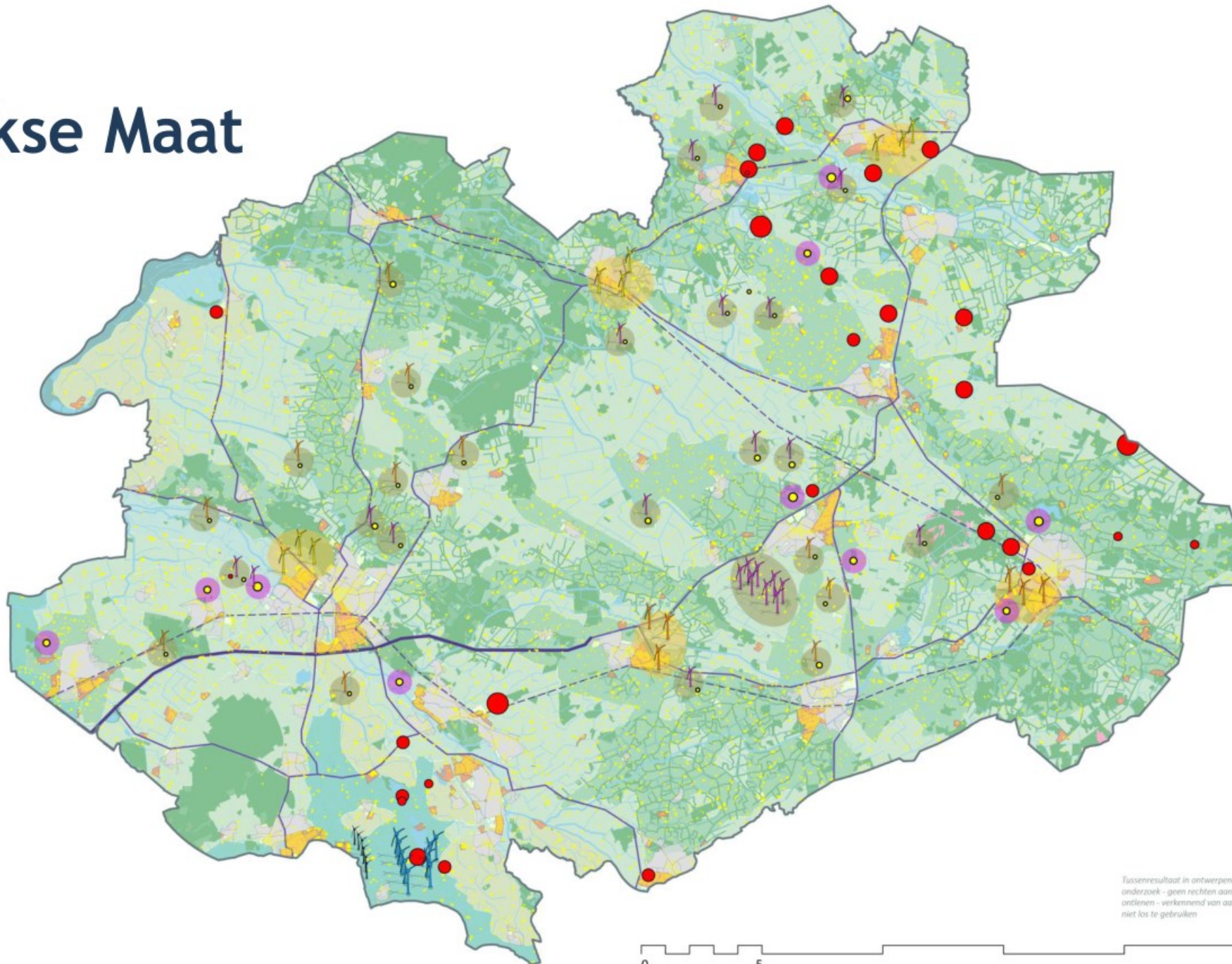
Zon op dak - 400

- Pijplijn/Bestaand 80
- Buitengebied 100
- Binnen kom 220

Zon op land - 270

- Pijplijn/bestaand 200
- No regret 70

Totaal 1350 mln kWh

*Tussenresultaat in ontwerp
onderzoek - geen rechten aan te
ontlenen - verkennend van aard,
niet los te gebruiken*

Energie Landschap I

Wind - 790

- *Pijplijn/Bestaand* 180
- Middelgrote & Grote clusters 610

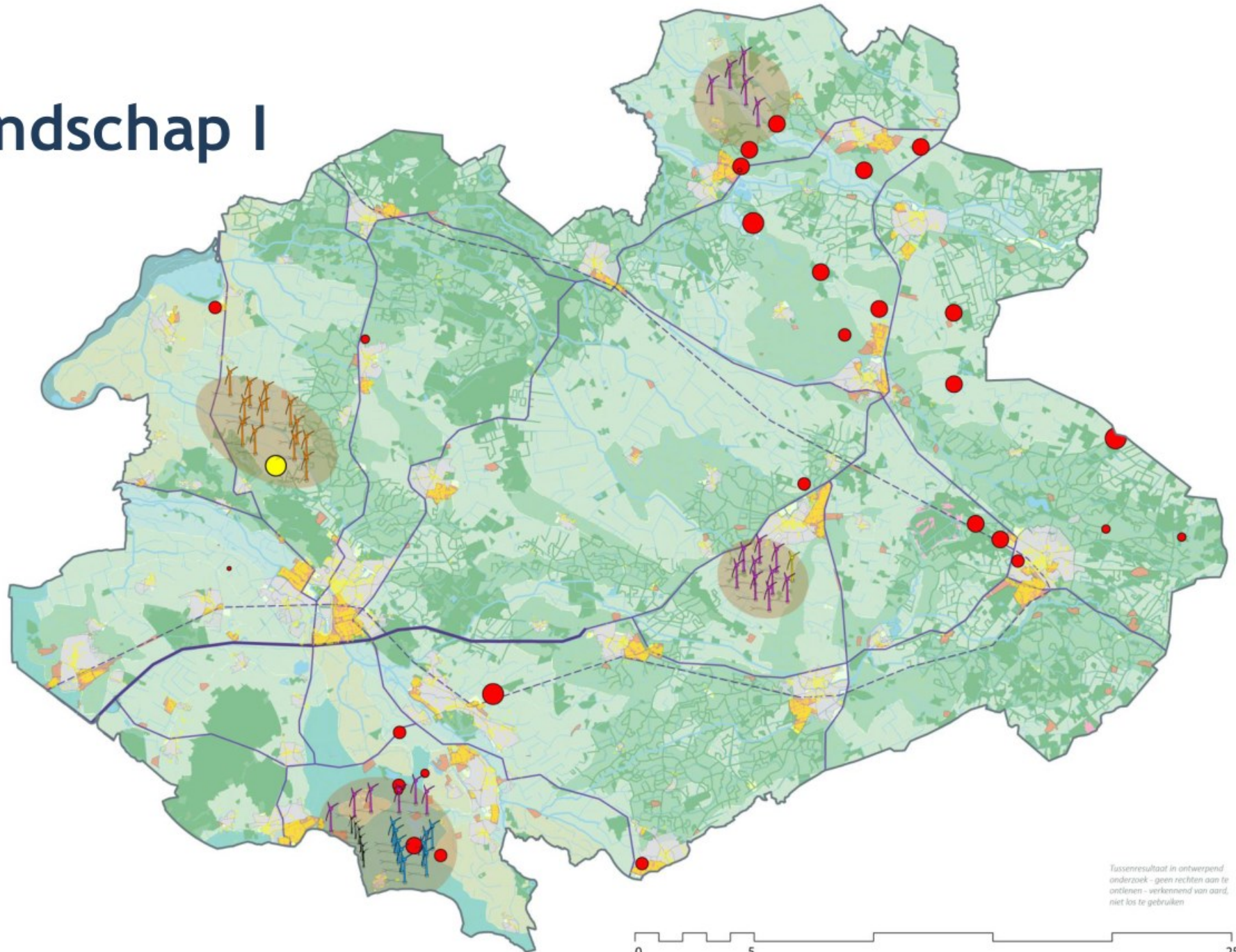
Zon op dak - 350

- *Pijplijn/Bestaand* 80
- Buitengebied 0
- Binnen kom 270

Zon op land - 210

- *Pijplijn/bestaand* 200
- Zon bij onderstations 10 mln kWh

Totaal 1350 mln kWh

Tussenresultaat in ontwerp
onderzoek - geen rechten aan te
ontlenen - verkennend van aard,
niet los te gebruiken

Energie Landschap II

Wind - 790

- *Pijplijn/Bestaand* 180
- Grote clusters 610

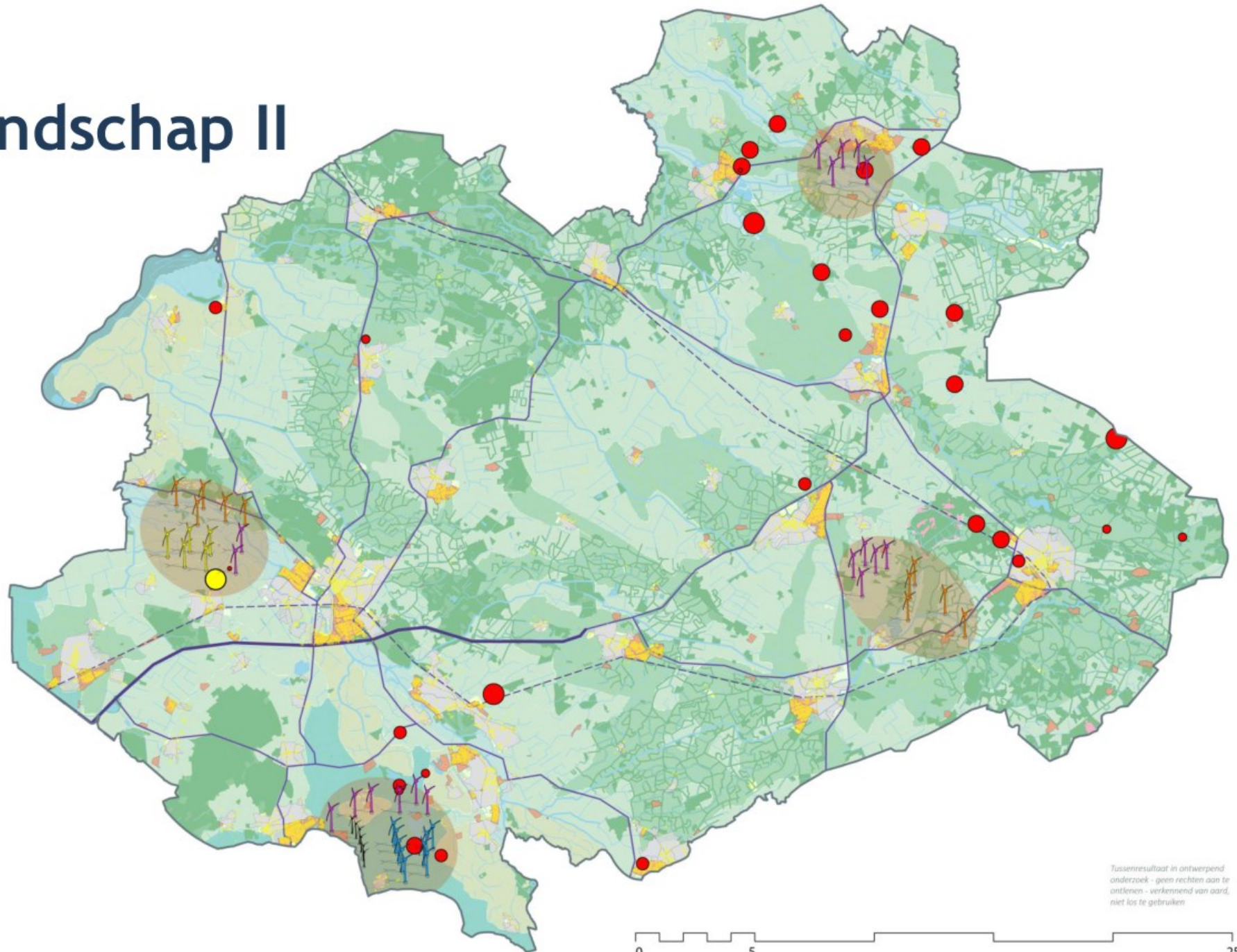
Zon op dak - 350

- *Pijplijn/Bestaand* 80
- Buitengebied 0
- Binnen kom 270

Zon op land - 210

- *Pijplijn/bestaand* 200
- Zon bij onderstations
10 mln kWh

Totaal 1350 mln kWh

Tussenresultaat in ontwerp
onderzoek - geen rechten aan te
ontlenen - verkennend van aard,
niet los te gebruiken

Discussie?

Vragen?

- [Redacted]
- [Redacted]
- Ontwerpcoalitie ROM3D

Ambtelijke werksessie RES 1.0 Achterhoek

Een impressie

Door: Programmaleider RES
Status: Finaal
Datum: 24 februari 2021

Inleiding

Samen met DUCO's en medewerkers ruimtelijke ordening van gemeenten en de provincie Gelderland en met deelname vanuit Liander zijn in de bovenvermelde sessie de recentste ontwikkelingen rond de opstelling van de RES Achterhoek doorgenomen. Ook zijn komende stappen belicht.

Tijdens de sessie werd een intensieve en constructieve inhoudelijke discussie gevoerd die 'hinderlijk werd onderbroken' door het geplande eindtijdstip van de bijeenkomst. Daarom werd ter plekke met instemming van de deelnemers besloten om direct een vervolgbijeenkomst te plannen. Inmiddels is al een Teams uitnodiging verstuurd voor donderdag 5 maart van 15.00 tot 17.00.

Dit stuk is geen verslag van de bijeenkomst maar een impressie. Hierdoor is het mogelijk om snel een follow up te geven aan de bijeenkomst.

Behandelde agenda

10:00	Welkom
10:05	Toelichting 8 alternatieven ([REDACTED]) • Proces tot nu toe• Acht ruimtelijke alternatieven.
10:25	Terugkoppeling bestuurlijke strategiesessie & inwonersbijeenkomst [REDACTED] • Terugkoppeling inwonersbijeenkomsten 10/2 en 11/2• Terugkoppeling bestuurlijke strategiesessie 11/02• Samenvatting: welke richting moeten we op bewegen?
10:40	Presentatie 3 ingedikte, deels nieuwe alternatieven ([REDACTED] , ROM3D)
11:15	Vragen en discussie • Zijn dit de juiste 3 alternatieven?• Wat gaan we de raden straks voorleggen?
12:00	Afsluiting

Met deze agenda meegestuurde documenten waren:

- Boekje – 8 ruimtelijke alternatieven
- Voorstel: van 8 naar 3 alternatieven
- Presentatie Liander gegeven op bestuurlijke strategiesessie 11 februari 2022

Impressie verloop sessie

Terugkoppeling resultaten bestuurlijke strategiesessie

Zie hiervoor het bijgevoegde concept-verslag van de strategiesessie.

Over het algemeen zagen de meeste bestuurders wel in dat iig de bestaande verdelingsafspraken voor de productie van energie over gemeenten nauwelijks meer haalbaar zijn.

Ook was men voorstander van het nastreven van een juiste energiemix; dus ook het realiseren van windturbines. Daarbij was men er zich terdege van bewust dat veel weerstand tegen windturbines wordt geuit; "Maar je kunt het nooit iedereen naar de zin maken. We moeten ons daardoor niet laten leiden".

Ook herkende men wel de noodzaak tot een meer regionaal georiënteerde energiestrategie. Dat dit kan leiden tot aanpassingen in eigen gemeentelijk beleid had men daarbij wel op het netvlies.

Het is aan te bevelen dat bestuurders en hun ambtelijk medewerkers samen in gesprek gaan en nagaan of de klokken nog gelijk staan.

Energiemix

Zoals hierboven ook al vermeld was men voorstander van het nastreven van een juiste energiemix; dus ook het realiseren van windturbines.

Regionale insteek vs gemeentelijk insteek

Na input van enkele gemeentelijke vraagstukken kwam door aansluitende inbreng van provinciewege een discussie op gang over een energiestrategie als een optelsom van gemeentelijke plannen versus een duidelijk regionaal georiënteerde strategie die sturend doorwerkt naar gemeentelijk uitwerkingen ervan. Kunnen lokale plannen uiteindelijk de energiestrategie dragen of moet het heil gezocht worden in een regionaal geharmoniseerde aanpak? Een goede aanzet voor deze discussie kwam van de grond. Duidelijk is dat dit thema verder moet worden besproken.

"Wat zetten jullie in de RES?"

Deze vraag, al kwam hij terloops langs, bood de mogelijkheid om nog eens te benadrukken dat gemeenten, en provincie, en Liander en het waterschap eigenaar van de RES zijn en dus bepalen wat er in de RES 1.0 komt te staan. De werkorganisatie RES is niet meer dan een 'facilitair bedrijf' (om dat begrip maar eens anders te gebruiken) dat ondersteunt dat de RES tot stand komt.

Haalbaarheid/ maakbaarheid

Een discussie werd gevoerd over de moeilijkheid van het realiseren van een windpark. Of het grootschalig realiseren van zon op dak. Hierbij werd gerefereerd aan het maar moeizaam verlopen van het project 'zon op erf'. Dit werd afgezet tegen het grotere gemak waarmee zon op land kan worden gerealiseerd. Betekent het nastreven van wind dan niet dat het gewenste tempo van beschikbaar komen van duurzame energie niet wordt gehaald.

Dit leidde tot een gesprek over de meerwaarde van de juiste energiemix en het inderdaad plegen van afdoende (extra) inzet en instrumentarium om bijvoorbeeld zon op dak te realiseren. In de RES 1.0 moet hierbij zeker worden stil gestaan.

Ratio's voor indikking alternatieven

"Waarom zo snel van acht naar drie alternatieven?". "Ik heb dit proces niet kunnen meemaken!".

Uitgelegd werd dat de acht alternatieven met name waren bedoeld om de discussie over de energiestrategie te voeden. Ieder alternatief bevat een aantal elementen, in wisselende combinaties. Door bespreking van de alternatieven werd duidelijk wat de meest zinvolle elementen waren.

lichtte dit indikkingsproces toe. Zie daarvoor zijn bijgevoegde presentatie.

Van belang is te weten dat het proces niet is om te kiezen uit een van drie alternatieven, maar dat weer een discussie, over verder uitgewerkte en onderbouwde alternatieven, en een inzicht in de consequenties van de alternatieven op het netwerk op basis van een studie door Liander, nog scherper verduidelijkt welke elementen van de hoogste waarde zijn voor een uiteindelijke Achterhoekse energiestrategie. Die elementen kunnen worden samengevoegd in een 'voorkeursalternatief'.

Uiteraard werden hier ook diverse concrete inhoudelijke punten ingebracht die een plek krijgen in het verslag van de sessie.

De volgende discussie over die elementen werd dermate interessant dat besloten is snel een nieuwe vergelijkbare bijeenkomst te plannen om hierover door te praten.

Wat leggen we straks de raden ter vaststelling voor??

Duidelijk is dat de aard en inhoud van de RES 1.0 bepaalt welke besluiten van de raden worden gevraagd. Tijd dus dat de RES partners zich hier snel een beeld over vormen.